

Розгін на старті

На початку року українська економіка рвучко зросла. Втім подальшому відновленню заважають світова кон'юнктура і наші традиційні проблеми
» стор. 6

Урожай — наш!

Південь України жниве: у лідери вибилася Одещина
» стор. 3

Дюк із французьким шармом

Статуетки Одеського кінофестивалю — в Ірми Вітовської та Катрін Денюв
» стор. 12

Україна молода

Вівторок, 23 липня 2019 року

№ 80 (5537)

Учорашні курси НБУ:
1 \$ = 25,815 грн
1 € = 28,980 грн
1 рос. руб. = 0,410 грн

А з явкою неув'язка

Як проходив день голосування та чого очікувати від нового парламенту
» стор. 4

Явка у 49,84% — найнижчий показник за всю історію виборів в Україні. Фото з сайта unian.net.

«Відповідно до чинного законодавства України, Об'єднані сили мають право і зобов'язані забезпечити збереження життя і здоров'я військовослужбовців, цивільного населення, не допустити втрати території».

■ НЕБЕЗПЕКА

Дорога каліцтв

Аварія біля Чорного моря ледь не забрала життя чотирьох дітей

Ірина КИРПА

На Миколаївщині через ДТП постраждало шестеро осіб, із них четверо — дітвора віком від трьох до десяти років. Страшна аварія сталася в Очаківському районі, поблизу села Рівне, на заокругленій ділянці дороги. Саме через край жакливого стану дорожнього покриття 32-річний водій легкового автомобіля ЗАЗ не впорався з керуванням і вимушено з'їхав на узбіччя, де родинний транспортний засіб перекинувся.

Доля розпорядилася так, що сам водій відбувся незначними тілесними ушкодженнями, а от його дружина та малолітні діти після аварії потрапили до відділення реанімації місцевої лікарні.

Медикам довелося рятувати життя двом хлопчикам у віці 10 років і трьохрічній дівчинці, яка перебувала у шоковому стані. Лише завдяки тому, що допомога прибула оперативно, нині життя та здоров'ю дітей уже нічого не загрожує: подальший курс лікування проходять амбулаторно.

А ось водієві, попри зовнішні обставини, доведеться пояснити, як так вийшло, що він не вберіг сім'ю. Проти нього співробітники поліції порушили кримінальне впровадження за 286 статтею КК України («Порушення правил дорожнього руху»). Санкції статті передбачають покарання у вигляді позбавлення волі на строк від трьох до восьми років. Слідчі дії тривають, призначені відповідні експертизи.

Нагадаємо, що автодорога з Николаєва до Очакова вже впродовж тривалого часу є однією з найнебезпечніших в Україні. Фотографії, де автовласники відобразили страхітливих розмірів ями та вибоїни на трасі міжнародного значення М-14, облетіли всі соціальні мережі.

Люди неодноразово заявляли, що на одеському напрямі у Миколаївській області повноцінні дороги практично відсутні, що рано чи пізно може призвести до загибелі людей. Ця тема набула подвійної актуальності з початком курортного сезону, коли туристи потяглися із задушливих міст у напрямку чорноморських курортів півдня країни.

Пару днів тому на тій же ділянці дороги, де сталася резонансна ДТП з потерпілими дітьми, рятувальники одразу двох державних пожежно-рятувальних частин ГУ ДСНС України у Миколаївській області двічі надавали допомогу громадянам: витягали їхні автомобілі з бездоріжжя.

Як повідомили у прес-службі ГУ ДСНС України на Миколаївщині, в першому випадку на бездоріжжі застряг пасажирський автобус з людьми, а в наступному — одразу два легкові автомобілі з чотирма пасажирами, включаючи немовля.

Вельми красномовно проілюстрував недавно нинішній стан ділянки дороги М-14 на Миколаївщині екс-заступник прокурора області Денис Андреев: «Я сам люблю Очаків. Тому не розумію, наскільки треба не любити його, щоб довести до такого стану єдину транспортну магістраль...» — прокоментував він результат власної «ревізії», зафіксувавши побачене на автореєстратор. Відео чоловік розмістив у «Фейсбуці», підкресливши, що з такими дорогами курорти Миколаївщини точно не приваблять відпочивальників, отож годі й говорити про розвиток місцевого туризму. ■

■ НА ФРОНТІ

Підрив біля Щастя

Російські найманці, як і зазвичай, не дотримуються домовленого режиму тиші

Леонід ШКІЛІНДЕЙ

У ніч 21 липня вздовж усієї лінії розмежування в районі проведення ООС у Донецькій та Луганській областях встановили «режим тиші», що передбачає обопільне припинення ведення вогню з будь-яких видів озброєння. Домовленість про це напрацьована в Мінську 17 липня. Проте впродовж першої ж доби безстрогового перемир'я збройні формування Російської Федерації та її посіпаки відкривали вогонь з озброєння БМП та великокаліберних кулеметів біля Хутора Вільний.

Напередодні, 20 липня, окупаційні війська 26 разів порушили режим припинення вогню. З них 12 разів — із застосуванням забороненої Мінськими угодами зброї — артилерійських систем калібру 122 мм, мінометів калібру 120 та 82 мм. Також противник відкривав вогонь по наших захисниках із гранатометів різних систем, протитанкових ракетних комплексів, озброєння БМП, великокаліберних кулеметів та стрілецької зброї. Обстріли зафіксовано поблизу населених пунктів Гранітне, Лебединське, Піски, Талаківка, Павлопіль, Новотроїцьке, Красногорівка, Водяне, Богданівка, Пищевик, Мар'їнка, Щастя, Артема, Новолуганське,

Луганське, Попасна, Новоолександрівка, Катеринівка, Новозванівка.

На Луганському напрямку в районі відповідальності оперативно-тактичного угруповання «Північ» від підризу невідомого вибухового пристрою, встановленого диверсійно-розвідувальною групою противника, неподалік населеного пункту Щастя загинули військовослужбовці повітрянодесантної бригади — солдат Семен Румігін і солдат Нікіта Скитченко. Ще двоє військовослужбовців отримали поранення.

Військові попереджають щодо небезпеки мінно-вибухових засобів. На прифронтовій території зафіксовані факти використання окупаційними військами заборонених Женевською конвенцією мін POM-2. Для доставки смертоносних мін ворог застосував заряди РПГ із переробленим кріпленням. 12 таких сюрпризів лягли не лише поряд із позиціями українських військовослужбовців, а й з житловими будинками поблизу Золотого. Наші бійці оперативно евакуювали кілька сімей місцевих жителів. Усі вони були доставлені в безпечні місця. На щастя, ніхто не постраждав.

Заряд POM-2 вибухає у момент спрацювання датчиків або ж самоліквідації, що передбачає активацію від 4 до 100 годин. POM-2

вважає живу силу в радіусі близько 16 метрів. Подібні міни ніколи не зберігалися та не перебували на озброєнні в Україні.

До речі, в процесі пошукових робіт на пропускному пункті «Майорське», які розпочалися ще минулого четверга, вибухові пристрої такої було знайдено. Наразі контрольно-пропускний пункт функціонує у реверсному режимі. Зокрема, спочатку через лінію розмежування пропускають громадян, які слідуєть на тимчасово окуповану територію. Після завершення їх оформлення здійснюватиметься пропуск усіх осіб і транспортних засобів, що досі перебувають у так званій «сірій зоні». Прикордонники забезпечать пропуск усіх цивільних осіб, котрі наразі очікують на перетин лінії розмежування, щоб у «сірій зоні» не залишилось жодної людини.

Військові попередили, що у зв'язку зі збереженням вибухонебезпечної ситуації біля КПВВ «Майорське» 22 липня дорожній коридор «Горлівка—Бахмут» не функціонуватиме. Командування Об'єднаних сил звернулося до громадян із проханням врахувати цю інформацію при плануванні своїх поїздок через лінію розмежування та обирати інші контрольні пункти в'їзду—виїзду.

Військове командування наголошує: підрозділи Об'єднаних сил адекватно відповідатимуть на ворожі обстріли у разі порушення російськими окупаційними підрозділами режиму припинення вогню та здійснення ними збройних провокацій і обстрілів наших позицій чи мирних населених пунктів. «Відповідно до чинного законодавства України, Об'єднані сили мають право і зобов'язані забезпечити збереження життя і здоров'я військовослужбовців, цивільного населення, не допустити втрати території». ■

■ РЕЗОНАНС

Екологічний бліцкриг?

СБУ провела обшуки на «АрселорМіттал Кривий Ріг»

Оксана СИДОРЕНКО

Із подачі президента Зеленського Служба безпеки України понад 14 годин проводила обшук і слідчі дії на території підприємства з іноземними інвестиціями «АрселорМіттал Кривий Ріг». Про це повідомив головний юрист-консульт підприємства Артем Філіп'єв. З його слів, група перевіряючих зайшла о десятій ранку 20 липня і покинула територію компанії о третій годині ночі 21 липня.

У компанії повідомили, що в результаті обшуку вилучено машину безперервного лиття заготовок №3 і окремі елементи обладнання. «Комплекс МНЛЗ-3

є одним із ключових інвестиційних проєктів компанії, вартість якого становить близько 150 мільйонів доларів. Вилучення його унеможливило продовження будівництва відповідно до програми модернізації і завдає «АрселорМіттал» прямих збитків, — йдеться в офіційному повідомленні прес-служби компанії. — Наразі невідомо, скільки триватиме перевірка МБЛЗ-3 і документів Службою безпеки і як далі розвиватимуться події».

У зв'язку з великими габаритами об'єкта співробітники СБУ прийняли рішення залишити вилучене за місцем фактичного розташування без можли-

вості опечатування. При цьому об'єкт не має засобів обмеження доступу сторонніх осіб. Таким чином, зазначають у прес-службі, «АрселорМіттал» не має можливості продовжувати будівництво, модернізацію, планувати виробництво продукції й укладати контракти на поставку заготовки клієнтам.

«Проєкт заморожений. Працівники «АрселорМіттал» і підрядних організацій не зможуть виконувати подальшу роботу на цьому об'єкті», — заявили в компанії.

Нагадаємо, головною причиною надзвичайно емоційних претензій Президента Зеленського під час відвідин рідного Кривого Рогу стали скарги місцевих жителів на погіршення екологічних умов у промисловому місті. Хоча, окрім «АрселорМіттал Кривий Ріг», безумовними забруднювачами є принаймні ще два великі металургійні підприємства вітчизняних олігархів, перевірки і гнів силовиків поки що стосуються лише його. ■

■ ВІТАЄМО!

Крила архістратига в поміч!

Григорія Омельченка нагородили за жертвність та самовідданість

Інф. «УМ»

Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 20 липня у Михайлівському Золотоверхому соборі вручив Герою України Григорію Омельченку медаль святого архістратига Михаїла «За заслуги перед Помісною Українською Православною Церквою та за жертвність і любов до України».

Генерал-лейтенант Омельченко відомий читачам газети «Україна молода» не лише як політичний і державний діяч, а також як автор багатьох публікацій про злочини путінського фашистського ре-

жиму проти миру, безпеки людства, розв'язання і ведення агресивної війни проти Грузії, Сирії, України, фінансування і підтримку Росією міжнародного тероризму, підрив польського літака з президентом Лехом Качинським, збиття малайзійського авіалайнера МН17 тощо.

Колектив газети вітає пана Григорія, нашого друга, з високою нагородою і бажає йому многа літа служіння на благо України та українського народу. Чекаємо від нього нових публікацій, які викликають суспільний і міжнародний резонанс. ■

Митрополит Епіфаній та Григорій Омельченко.

Ірина КИРПА

ЖНИВА

Урожай — наш!

Південь країни жнивує:
у лідери вибилася Одещина

Перша, найоперативніша, частина цьогорічних жнив уже фінішувала на Одещині.
Фото з сайту agro-yug.com.ua.

Аграрії вже відзвітували про збір понад 70 відсотків врожаю ранніх зернових на полях. Швидше за всіх упоралися в Одеській області, а на Херсонщині та Миколаївщині оперативно зібрати урожай завдяки складній погодній умові.

Якщо на початку південь заливало аномально потужними дощами, то посеред літа встановилася така посушлива спека, що це негативно відбилося на життєздатності польових культур.

Загалом по Україні зібрано зернових нового врожаю з площі понад 6 мільйонів гектарів і намолочено 2,6 мільйона тонн зерна. Одна з головних зернових житниць нашої країни, Одеська область, підтвердила свій статус переможця: вона лідирує у збиранні ріпаку та озимої пшениці. І вже взялася за наступний етап заготівель цьогорічного врожаю — збирання проса, нуту, сочевиці, а далі підуть сорго, кукурудза та соя.

Сільгоспвиробники Херсонської області намолотили понад 2 мільйони тонн ранніх зернових культур (пшениця, ячмінь та інші). Як сказано у повідомленні департаменту агропромислового розвитку Херсонської ОДА, ранні зернові зібрані вже з 90% всіх площ до завдання при середній врожайності 32,6 центнера з гектара. Найвища врожайність ранніх зернових зафіксована у Каховському, Генічеському та Новотроїцькому районах Херсонщини.

У центральних районах Миколаївської області лідерами з врожайності озимого ячменю стали підприємства компанії «Нібулон». Особливо швидко впоралися працівники ДП «Лідиївське», філії «Прибужанівська» та філії «Кам'янець-Подільський» (Хмельницька область). Загалом на Миколаївщині також завершено збирання ранніх зернових, зокрема пшениці. Зараз збір врожаю 2019 року переміщується до центральних регіонів України, де у лідери вийшли аграрії Черкаської області. Тривають жнива й на заході та сході країни. Контрольні обмолоти пшениці

показують потенціал врожайності на рівні 50-55 центнера з гектара.

Як повідомили у прес-службі Мінагрополітики, в цілому по країні намолочено 21,6 мільйона тонн зерна нового врожаю. З них зібрано: понад 15 мільйонів тонн пшениці, 5,6 мільйона тонн ячменю, 537 тонн гороху, 32 тисячі тонн жита, 12 тисяч тонн вівса та 2,4 мільйона тонн озимого ріпаку.

Фахівці Мінагрополітики зазначають, що, за результатами маркетингового 2019 року, Україна поставила за кордон рекордні 50,4 мільйона тонн зернових, зернобобових та борошна. Це на 10,5 мільйона тонн більше, ніж за аналогічний період минулого року.

Працівники сільгосп підприємств справляються зі збиранням врожаю попри катастрофічний дефіцит збиральних потужностей. Згідно з дослідженням Українського клубу аграрного бізнесу, аграрії змогли придбати близько 11 тисяч імпортованих зернозбиральних

комбайнів на суму 945 мільйонів гривень. Ці цифри не покривають щорічну потребу в оновленні комбайнового парку навіть на третину. Парк зернозбиральних комбайнів в Україні становить 53,8 тисячі одиниць, хоча, згідно з розрахунками Мінагрополітики, технологічна потреба — 75 тисяч одиниць. Через переміщення комбайнів з півночі на південь і навпаки не лише втрачається дорогий цінний час, а й руйнуються автодороги. Аналіз збирання ранніх зернових та зернобобових культур за останні 5 років показує, що цей процес триває в середньому 32-55 днів. Тоді як оптимальні строки повинні складати не більше двох тижнів.

За даними наукових установ України, через технічні складнощі тільки на збиранні зернових культур втрати врожаю зернових щорічно загалом по країні складають майже 10 відсотків, або 6-6,5 мільйона тонн. ■

ТРАДИЦІЇ

Не святі горшки ліплять

Трипільський фестиваль майстрів древнього ремесла пройшов у Тернополі

Світлана МИЧКО

38 гончарів із різних регіонів України, а також з-за кордону (були представники Білорусі, Чехії та США) взяли участь у тернопільському фестивалі з красномовною назвою «Не святі горшки ліплять». Власне, мальовниче дійство, що відбувалося в центральному парку імені Тараса Шевченка, довело: мисочку з глини під керівництвом майстра справді може зробити кожен, хай навіть вийде вона спочатку недосконалою. Тож майстер-класи з гончарства для дітей та дорослих заслужено стали одним із найпопулярніших заходів триденної програми фестивалю.

Окрім цього, тернополяни та гості міста мали можливість повчитися «фляндруванню» (розмальовування рідкокольоровою глиною), побачити гончарні шоу, послухати лекторії та диспути відомих майстрів, взяти участь у «глиняних боях» і придбати унікальні речі, виготовлені умільцями.

Провідною темою цьогорічного фестивалю була трипільська культура. Тож його апофеозом стало вогняне шоу з центральною дійовою особою у вигляді скульптури трипільської баби, яку майстри виготовили з 550 кілограмів глини і розписали сакральними візерунками за 20 годин.

Фестиваль організу-

Фото зі сторінки фестивалю «Не святі горшки ліплять» у «Фейсбуці».

вали Національна спілка майстрів народного мистецтва України, тернопільська Школа народних ремесел та Тернопіль-

ська міська рада за підтримки Міністерства молоді та спорту. А вперше такий форум відбувся у Тернополі в 2016 році. ■

ДЕРИБАН

Золоті лавочки-2

Мерія Харкова продовжує облаштовувати парки утридорога

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Харківський антикорупційний центр із посиленням на сайт prozorro.gov.ua розповсюдив інформацію про вартість звичайних паркових лавочок, які мерія масово встановлює на території міста. Першою сенсацією стала ціна, обрана для проекту оновлення парку Сафарова. Спочатку за одиницю товару чиновники готові були платити по 14 тисяч гривень, але згодом обрали демократичніший прейскурант — 12,5 тисячі. І це тоді, коли навіть у торговельних мережах схожі лавочки з добротним німецьким покриттям можна придбати удвічі дешевше, а оптова закупівля зі складу дала б і поготів серйознішу економію. Але, схоже, у мерії такими дрібницями не переймаються. Тому за 55 лавок заплатили... 689 тисяч гривень.

Пізніше з'ясувалося, що парк Сафарова, розташований в не найреспектабельнішому районі міста, коштував місцевій громаді не так і дорого. Бо, скажімо, за 117 лавочок у центральному сквері «Стрілка» чиновники не пошкодували 2,4 мільйона гривень (17 тисяч 450 за одну), а в Молодіжному парку за 62 лавки, вартістю від 13,8 до 19,3 тисяч гривень, заплатили майже мільйон.

Як повідомили у ХАЦ, усі проведені «паркові» тендери мають ознаки змови, бо торги проходили з певною часткою умовності. Замовником такої коштовної продукції виступило КП «Зеленбуд», яке одразу встановило завищену вартість. Перемогла ж у тендері фірма «Планета Буд», яка займається фактично всіма парковими реконструкціями в обласному центрі. Кому вона належить, у ХАЦ наразі не знають, а мер Геннадій Кернес не поспішає пролити світло на темну калькуляцію ремонтних проєктів. «Мене багато в чому звинувачують, тільки я не бачу, знаєте, конкретики, — прокоментував він проблему із закупівлями. — Звинувачувати можна голосливо у чому завгодно. Коли я читаю ЗМІ, то там постійно пишуть «комунальники Кернеса», «водяні Кернеса», «космонавти Кернеса», «льотчики Кернеса». Тому є у вас до мене запитання? Немає? До побачення!».

Втім, якою б вражаючою не була теперішня фінансова «щедрість» мерії, власний рекорд десятилітньої давності чиновники ще не побили. Йдеться про так звані «золоті лавочки Кернеса» для нової станції метрополітену «Олексіївська», придбані по 63 тисячі за одну штуку. За тодішнім валютним курсом цих грошей вистачило б на купівлю автомо-

ЕКСПЕРТИЗА

Привіт, інфляціє!

У другому півріччі зростання цін в Україні прискориться

Олена ЯРОШЕНКО

Неприємний прогноз озвучило керівництво Економічного дискусійного клубу. Як повідомляє news.finance.ua, експерти очікують високих темпів інфляції, які перевищать прогнози Нацбанку (5 відсотків за рік) майже вдвічі. «Інфляція за 2019 рік складе більш ніж 9 відсотків, але до 10 не дотягне», — вважає виконавчий директор Економічного дискусійного клубу Олег Пендзін. Він називає серед причин подорожчання газу в опалювальний сезон, а також осіннє зростання курсу долара вище ніж 27,5 грн/дол., що спричинить подорожчання імпорту (насамперед — паливо, автомобілі, побутова техніка, електроніка).

З ним згоден і голова Асоціації постачальників торговельних мереж Олексій Дорошенко, однак його прогноз оптимістичніший: «За рік інфляція складе 8-8,5%, не більше. Вже в липні дефляції не буде через підвищення акцизів на алкоголь, зростання соцстандартів. Чекаємо цього місяця на велику інфляцію, — менш ніж 0,5 відсотка», — говорить Дорошенко.

Тим часом ціни на «борщовий набір» інфляцію цьогоріч вже обігнали: наприклад, у квітні вони підскочили на чверть. ■

Катерина БАЧИНЬСКА

■ ВИБОРИ-2019

А з явкою неув'язка

Як проходив день голосування та чого очікувати від нового парламенту

Треті в історії України позачергові парламентські вибори. Невисока явка, п'ять прохідних партій і вперше можливість створити коаліцію з однієї політичної сили. На момент здачі номера в ЦВК уже опрацювали понад 65% електронних протоколів. За попередніми результатами, лідирує президентська партія «Слуга народу» — 42,5% (а це 3 млн 305 тис. підтримки виборців), друге місце посідає «Опозиційна платформа — За життя» — 13% (понад 1 млн українців), за «Європейську Солідарність» віддали свої голоси 8,5% (669 тис. 395 українців), четвертою йде «Батьківщина» — 8,02% (624 тис. 588 виборців), останнє місце серед прохідних зайняла молода політична партія «Голос» із підтримкою в 6,3% (496 тис. 810 громадян). Інші політичні сили — це «Радикальна партія», «Сила і честь», «Опозиційний блок» і «Партія Шарія» — набрали менше 5%, тому, за попередніми даними, не проходять до парламенту. Відразу після закриття виборчих дільниць свої результати опублікували й національні екзитполи. За їхніми даними, за партію «Слуга народу» проголосували 44,2%, «Опозиційну платформу — За життя» — 11,4%, «Європейську Солідарність» — 8,8%, «Батьківщину» — 7,4%, «Голос» — 6,5%. Партію «Сила і честь» Ігоря Смешка підтримали 4,3% опитаних, «Опозиційний блок» — 3,3%, партію Шарія — 3,1%, Радикальну партію Олега Ляшка — 2,8%, «Українську стратегію Гройсмана» — 2,2%, Всеукраїнське об'єднання «Свобода» — 2,1%. Усі інші партії набрали менше одного відсотка голосів. Чи збагатимуться остаточні результати ЦВК з екзитполами, можна буде простежити вже після офіційних даних.

Як пройшов день голосування?

Першою відкрилася виборча дільниця в Канберрі, що в Австралії. Вона почала працювати за київським часом ще в суботу о 23:00. Згодом відкрили дільниці в Новій Зеландії, Японії, Кореї та Китаї. Традиційно українці за кордоном приходили на дільниці у вишиванках, а дехто навіть із прапорами в руках. «У нас це сімейна традиція — одягати вишиванки та йти на вибори, як на свято», — коментує під час голосування мешканка Варшави Ірина Старовойт. Переїхала до Польщі вже понад 20 років тому, проте діти живуть та навчаються у Львові. «Голосую сьогодні за їхнє майбутнє. Вірю, що вибори зможуть щось змінити в країні», — додала жінка, спілкуючись зі ЗМІ.

Уже в понеділок зранку було відомо, що на закордонних виборчих дільницях у 14 державах опрацьовано 100% електронних протоколів. За результатами їх опрацювання, на виборчих дільницях в Австралії, Кувейті, Білорусі, Кіпрі, Македонії та Чорногорії лідирує партія «Європейська Солідарність». Більшість виборців в Азербайджані, Грузії, Ірані, Йорданії, Киргизькій Республіці, у Вірменії, Індії та В'єтнамі, за результатами опрацювання 100% протоколів, обрали

А чи проголосує хазяїн за дешеvu ковбасу?
Фото з сайту unain.net.

«Слугу народу».

Не обійшлося на виборах і без конфузів. Так, на Миколаївщині 55-річний місцевий мешканець не зміг проголосувати проти всіх, тому зняв штани і спідню білизну, і в такому вигляді вийшов із кабінки, вигукуючи: «Де графа проти всіх?».

У Києві стосовно 34-річного місцевого мешканця склали два адміністративні протоколи: за дрібне хуліганство та появу в громадських місцях у п'яному вигляді. До речі, історії з алкогольним сп'янінням були досить поширеними на цих виборах. На багатьох виборчих дільницях траплялося по кілька випадків суперечок із людьми на підпитку.

Інцидент трапився і на львівській дільниці: жінка відмовилася голосувати, порвала і намагалася з'їсти свій бюлетень. Зазначається, що на дільницю прийшла 94-річна жінка, внесена у список виборців, які не здатні самостійно пересуватися і мають голосувати вдома. Незважаючи на пояснення членів виборчої комісії, що вона повинна реалізувати свій вибір вдома, жінка у скандальній формі налягала на тому, що хоче голосувати на дільниці. Після тривалих суперечок виборча комісія за згоди наявних на дільниці спостерігачів проголосувала та вирішила надати жінці право проголосувати на дільниці. Після видачі бюлетенів та їх заповнення жінка не захотіла викинути бюлетені у переносну скриньку, а лише у стаціонарні скриньки, які члени виборчої комісії були змушені захищати. Проте на цьому історія не закінчилась, адже 94-річна жінка порвала і почала їсти свій бюлетень.

За даними ЦВК, напередодні виборів 280 тис. 922 українці скористалися тимчасовою зміною місця голосування. Таким виборцям, за пра-

вилами, мали видавати тільки один бюлетень — для голосування за партію. Проте на низці дільниць фіксували порушення, оскільки виборцям видавали два бюлетені — за мажоритарною системою та за списками. Проте у ЦВК та поліції зазначили, що це порушення і будуть з'ясовувати кожен інцидент.

А от у Дніпрі біля виборчої дільниці встановили намет, де продавали печиво по 5 копійок і наливали воду. Ще один такий намет стояв трохи далі, приблизно за 200 метрів від дільниці. Як повідомляє «Опора», активісти викликали поліцію через незаконну торгівлю.

Найпопулярнішими порушеннями на виборах фіксували: незаконну агітацію, перешкоджання голосуванню та підкуп виборців.

Хто прем'єр?

«Слуга народу»

Відразу після оголошення національних екзитполів у штабах почали лунати заяви про однопартійну більшість президентської партії. Що «Слугі народу» не доведеться створювати з кимось коаліцію, оскільки вони набірають понад 225 депутатів завдяки «мажоритарці». Таким чином відкрито у штабі «Слуги народу» почали обговорювати посаду прем'єр-міністра. На думку Зеленського, це має бути економіст і людина, далека від великої політики. «Тут у мене незмінна позиція, я вважаю, що ця людина має бути професійним економістом. Я б хотів, щоб це була незалежна людина, яка ніколи не була ані прем'єр-міністром, ані спікером, ані лідером будь-якої фракції», — сказав президент і додав, що вже «бачить таку людину» і проводить консультації.

Вирішив привідкрити карти і натякнути, хто ж це може бути, кандидат від «Слуги на-

роду» Давид Арахамія. Він зазначив, що партія допускає призначення головою уряду секретаря РНБО Олександра Данилюка, очільника НАК «Нафтогаз» Андрія Коболева. Крім того, Арахамія додав, що кандидатуру лідерки «Батьківщини» Юлії Тимошенко в партії не розглядають. Проте не прем'єром єдиним. У неділю Володимир Зеленський відкрито сказав, що допускає можливість проведення дострокових місцевих виборів, а також очікує призначення нового генерального прокурора, щоб повністю перезавантажити владу.

«Опозиційна платформа — За життя»

Задоволені, але не зовсім. Так прокоментували результати екзитполів у партії. До штабу «Опозиційної платформи — За життя» прийшли лідери — Юрій Бойко, Віктор Медведчук, Вадим Рабінович, Юрій Павленко, Юлія Лівочкіна та інші. «Ми критично ставимося до того, що зроблено. Зараз настає серйозний етап боротьби і святкування», — сказав лідер партії Віктор Медведчук. Він також заявив, що партія боротиметься за перемогу своїх кандидатів у мажоритарних округах, і покаржився на порушення з боку «Опозиційного блоку». Пріоритетами «Опозиційної платформи» є перегляд угоди про асоціацію з ЄС, а також відновлення економічних взаємин із Росією та Митним союзом. Також голова політради «Опозиційної платформи» додав, що партія буде «допомагати відновити» газовий транзит із Росією з січня 2020 року.

«Європейська Солідарність»

Не допускає проросійського реваншу та боротимуться за вступ України до ЄС та НАТО. Такими були основні меседжі п'ятого президента

Петра Порошенка після оголошення результатів екзитполів. Також Порошенко заявив, що своїм головним партнером у європейському напрямку вважають найбільш ідейно близьку партію «Голос». «У нас багато можливостей для консолідації навколо законів, потрібних економіці, соціальній сфері, освіті, охороні здоров'я. Законів, необхідних для державотворення і для побудови інвестиційного клімату. Ми готові реалізувати цю програму і шукати союзників», — наголосив Порошенко.

Ще одним завданням лідер ЄС назвав не допустити до реальної влади «Опозиційну платформу — За життя». «Цих путінських маріонеток не повинно бути ані в уряді, ані в коаліції, ані в керівництві парламенту. Щоб вони зсередини уряду не виконували поставлені Путіним і Москвою завдання. Вони мають залишитися на маргінесі політичного життя і під щільною увагою спецслужб», — додав п'ятий президент.

«Батьківщина»

У штабі експрем'єрки Юлії Тимошенко не дуже зраділи чи то результатам, чи то заявам Зеленського, що він не бачить леді Ю на посаді прем'єра, і атмосфера мало нагадувала святкову. Тимошенко подякувала прихильникам та команді, яка працювала на виборах. «Наша команда ні на крок не відступить від ваших інтересів. Щоб ніхто і ніколи не заступив за «червоні лінії» ваших інтересів», — сказала Тимошенко. Лідерка «Батьківщини» також пообіцяла захищати підприємства та землю, аби «не дати все розпродати». Ю. В. привітала «Слугу народу» з перемогою на виборах і підкреслила, що її партія готова увійти до коаліції зі «Слугою народу» та партією «Голос». «Ні з якими іншими партіями ми об'єднуватися не будемо», — додала Тимошенко.

«Голос»

У партії Святослава Вакарчука з оптимізмом зустріли результати екзитполів, зазначивши, що саме партія Вакарчука стане рупором змін у новій Раді. «Ми ідемо мняти правила в політиці. Ми два місяці тому зібралися командою піднятися на Еверест, на вершині якого справжні зміни. Не слава чи посада. Ми так і називаємось: «Партія справжніх змін». Ми сьогодні піднялися на базовий табір, збираємось на ньому закріпитись і рухатись далі», — сказав Вакарчук. Він додав, що вся передвиборча робота робилася руками волонтерів, «які працювали за ідею». Вакарчук підкреслив, що ключовим для партії стане рух України в Європу, правило «закон один для всіх», створення вільних умов в економіці, усунення впливу олігархів на ЗМІ та очищення судової системи. Також Вакарчук спростував чутки про те, що він планує скласти мандат, як і попереднього разу, назвавши ці заяви нісенітницею. А ще у «Голосі» запевнили, що вони не планують входити до коаліції з проросійськими силами, які відстоюють інтерес окупантів.

Тривожно, що явка на виборах до Верховної Ради склала 49,84%. Це найнижчий показник за всю історію проведення виборів в Україні. ■

Світлана МИЧКО

Про одну з головних у нашій державі медіареформ, що стартувала з набранням чинності Закону України «Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації», ми вже розмовляли з головою Національної спілки журналістів України Сергієм Томіленком рік тому. Тоді до закінчення трирічного строку, відведеного на роздержавлення газет, залишалось якихось кілька місяців, а перереєстровано було лише близько третини комунальних видань. Виглядало так, що переважна більшість може не встигнути і що реформа взагалі опинилася під загрозою. Однак на фінішній прямій редакції зробили ривок і надолужили, тож кількісний показник реформування сьогодні всіх задовольняє. От тільки проблеми та ризики залишилися, і неабиякі...

«Найкритичнішим є економічний фактор»

■ **Пане Сергію, якими вам бачаться результати проведеної медіа-реформи та наскільки вони відповідають очікуванням? Оскільки тема досить обширна, пропонуємо обмежитися наразі лише ситуацією щодо колишніх комунальних газет, не зачіпаючи державну пресу.**

— В основному реформа пройшла успішно, адже понад 550 комунальних газет (90 відсотків) уже стали приватними. Скориставшись наданим правом, відповідальність за їх майбутнє взяли на себе безпосередньо редактори і колективи, і в редакціях відбуваються кардинальні зміни. Водночас маємо констатувати, що є кілька тривожних факторів щодо майбутнього. По-перше, частина редакцій реформувалася всупереч спротиву влади, і досі тривають судові процеси щодо майнових та інших питань. А це частина так і не змогли реформуватися, відтак у рамках чинного законодавства, очевидно, або зникнуть, або існуватимуть вже як нові видання, які не матимуть зв'язку з попередніми. Але найкритичнішим є економічний фактор, бо Україна, на жаль, залишається бідною країною, тож читачі не спроможні платити належну ціну за газети. Водночас Укрпошта як базовий постачальник послуги адресної доставки проводить агресивну тарифну політику і водночас скорочує сільські відділення, порушуючи право громадян на доступ до української преси. Окрема проблема — війна на сході країни, яка визначально вплинула на наших колег із Донецької та Луганської областей. Тож у цілому загальної економічної ситуація для редакцій зараз набагато складніша від тієї, що була 10-12 років тому, коли йшлося про необхідність роздержавлення ЗМІ.

■ **Найнижчі, близькі до нуля, кількісні показники реформування показували впродовж усіх трьох років Київщина і Закарпаття. І що там тепер — переважна більшість неререформованих газет ліквідовані?**

— Дійсно, ці два регіони показували найменший відсоток реформованих видань. Однак зауважу, що реформування все ж таки було правом, а не обов'язком, і скористатися ним та взяти на себе відповідальність були готові не всі. Тому частина видань припинила вихід, а частина — трансформувалася, перейшовши в якісь інші форми. Хочу наголосити, що через недосконалість законодавства (Верховна Рада двічі провалила внесення необхідних змін до Закону про роздержавлення друкованих ЗМІ) у нас залишилася лазівка для обходу заборони на заснування і фінансування місцевих комунальних ЗМІ. На жаль, ці механізми, які дискредитують саму суть медіа-реформи, залишаються чинними. Маю на увазі той варіант,

коли видання заснують і видають комунальні підприємства. Фактично законодавство не забороняє сьогодні видання газет, засновниками яких виступають КП міської чи районної ради — чи це «Водоканал», чи телерадіокомпанія. Відтак ці газети напряму не мають статусу комунального ЗМІ, заснованого органами самоврядування, тож, відповідно, обходять закон. Тим часом люди й надалі отримують комунальні газети, які, по суті, є такими, бо фінансуються з бюджету через фінансування самих КП. Існування такої можливості НСЖУ вважає дискредитацією самої реформи, ключовою метою якої було позбавити місцевих чиновників можливості впливати на редакційну політику і, відповідно, забезпечити громадянам право на отримання об'єктивної інформації. Справедливо обурюються і наші колеги, які раніше очолювали комунальні газети, бо не розуміють, чому бюджетні кошти витрачаються на утримання підконтрольних газет, що суперечить самим цінностям й ідеології реформування.

Ще більше нас турбує інше явище в обхід закону, яке вже стає в Україні системним, — це видання так званих інформаційних бюлетенів об'єднаннями територіальними громадами. Називаються вони бюлетенями, а не газетами, і, відповідно, не реєструються. Ну, але одна справа, коли справді видається одноразова листівка з офіційними матеріалами й оголошеннями. І зовсім інша, коли демонструється справжнє нахабство. Приміром, є приклад на Вінниччині, коли такий «ніби бюлетень» з п'ятитисячним накладом щодва тижні розповсюджується на території ОТГ і фактично є «ручною» газетою голови громади, тобто пропагандистським владним ресурсом. Таке явище є найбільшою загрозою для результатів реформи роздержавлення газет, тож, залучаючи Міністерство юстиції та Держтелерадіо, намагаємося вплинути, щоб припинити подібну практику. Бо якщо ОТГ чи будь-яка інша структура влади хоче поширювати якусь свою інформацію чи звітувати про діяльність, то для цього є цивілізована форма поширення через існуючі газети з укладанням відповідних угод — тоді це буде чесно і щодо жителів громади, і щодо реформованих газет, і щодо всієї медіаспільноти.

«Укрпошта продовжує свою руйнівну політику»

■ **Чи вдалося досягти бодай якихось розумних компромісів з Укрпоштою?**

— На жаль, ні, тому ми і далі наголошуємо, що нині головний ворог української преси — це не влада, не чиновники і не політики чи якісь інші фактори, а саме Укрпошта. На сьогодні фактично вичерпані можливості цивілізованого ді-

ПРЯМА МОВА

Сергій Томіленко: Механізми, які дискредитують саму суть реформи ЗМІ, залишаються чинними

Голова Національної спілки журналістів України — про проблеми та ризики роздержавлення друкованих видань

логу з її керівництвом, на жодні поступки не йде ні саме відомство, ні міністр інфраструктури Володимир Омелян. А чинний уряд і попередня адміністрація президента фактично самоусунулися від цієї проблеми, навіть незважаючи на те, що є консолідована позиція 150 редакторів місцевих, регіональних та національних газет щодо неприпустимої кризової ситуації з доставкою газет. Укрпошта продовжує свою руйнівну політику, і це теж нівелює й дискредитує трирічну медіареформу. До того ж Укрпошта стала акціонерним товариством, розмістила свої облигації, і окремі інвестиційні фонди та компанії викупили їх. Тож можна сказати, що ми є свідками певної керованої операції з максимального виведення Укрпошти з-під контролю держави під приватні структури, для яких, очевидно, ні соціальна місія пошти, ні підтримка українських газет не є пріоритетом. У цій ситуації НСЖУ закликає і нового президента України, майбутній новий уряд та парламентські сили до адекватної оцінки рівня загроз інформаційному простору, зокрема, в частині ситуації на ринку друкованих ЗМІ, а відтак — забезпечення виконання оператором поштового зв'язку його прямих обов'язків.

■ **А який стан справ із давньообіцяною реформованим газетам державною фінансовою підтримкою?**

— Вона залишилася на рівні декларації, і відсутність такої підтримки — це ще одне свідчення байдужого ставлення уряду до місцевих газет. Йшлося про одноразову підтримку, про виділення редакціям певної суми, яка б дозволила, скажімо, придбати нові комп'ютери, це був би хай символічний, але важливий акт державної підтримки як свідчення розуміння важливості місцевої преси. Спочатку в урядових кабінетах називалася сума 50 тисяч гривень для кожного реформованого видання, потім вона збільшилася до 100 тисяч, однак, попри обіцянки і дискусії, нічого не сталося. Прикро, але ці кошти не передбачені в чинному державному бюджеті, тож можна говорити про відсутність волі і бажання уряду підтримувати газети. Водночас Держкомтелерадіо розробило порядок виділення такої державної підтримки реформованим газетам і продовжує лобювати прийняття відповідного рішення на рівні Кабміну та Верховної Ради.

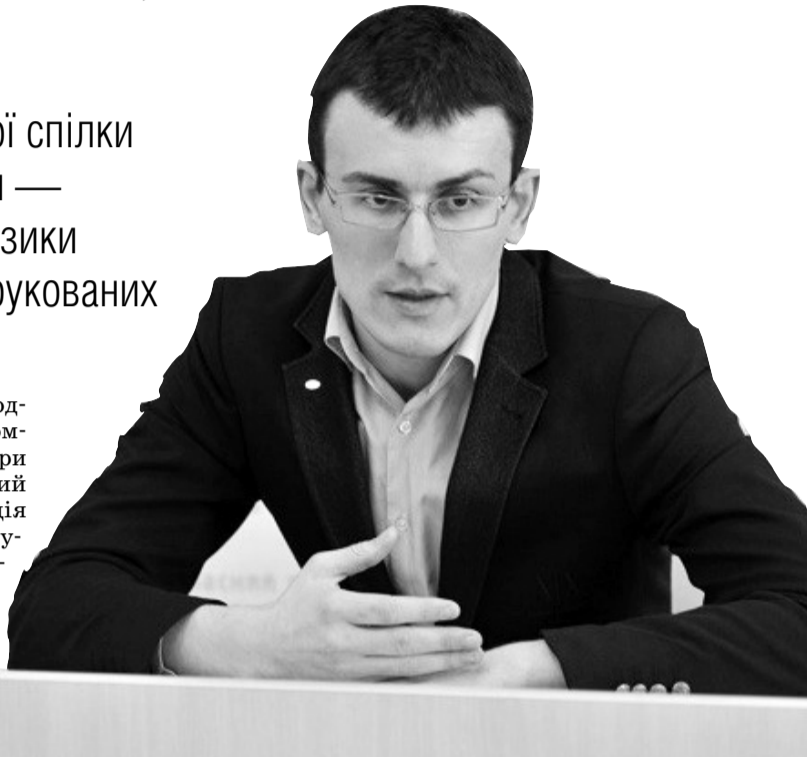

Фото з особистого архіву Сергія Томіленка.

«В Україні повинен бути створений певний протекціонізм професійним стандартам місцевої преси»

■ **Повернімося до роботи самих редакцій. Відомий «Інститут демократії імені Пилипа Орлика» не так давно завершив детальний моніторинг контенту реформованих видань (було взято по чотири газети з восьми регіонів України). І хоч результати десь кращі, а десь гірші, в цілому висновки експертів не є втішними. Цитую витримку: «Нас прикро вразила їх залежність від влади... Роздержавлені медіа, які, за законом, отримали свободу, не змогли нею скористатися. Так само для них основним ньюс-мейкером залишається влада, причому ці матеріали дуже низького рівня. Це страшенно здивувало. Ми дуже сподівалися, що коли запроцес цей закон, коли медіа роздержавляться, то вони стануть незалежними і, відповідно, стануть краще працювати. Але, на жаль, поки що ми цього не спостерігаємо». Що можете сказати з цього приводу?**

— Я б не робив занадто гострих і сумних висновків, відповідно, не радив би тим чи іншим моніторинговим структурам практикуватися у винятковому суддівстві щодо реформованих газет. Бо це не зовсім справедливо щодо редакцій, які з ранку до ночі вимушені вирішувати дуже багато питань для виживання. З іншого боку, очевидно, що самої формальної реформи недостатньо — в Україні повинен бути створений певний протекціонізм професійним стандартам місцевої преси через можливість підвищувати кваліфікацію редакторів і журналістів, проводити конструктивні дискусії тощо. Є багато прикладів, коли редактори швидко адаптуються, хочуть вчитися і кардинально змінюють свої видання відповідно до вимог часу. Водночас, якщо говорити про вплив влади, то на локальному рівні її органи часто все одно залишаються головними транс-

ляторами важливих для громади новин. Тобто наявність у газетах великої кількості генерованої чиновниками інформації далеко не завжди можна вважати результатом якогось тиску на редакції чи небажанням останніх користуватися отриманою свободою. Щодо ж до кваліфікації журналістів, то релії такі, що в Україні є багато районів, де не ступала нога жодного з випускниками численних факультетів і відділень журналістики. Тому якісні зміни газет вимагають часу, цей процес іде, і було б просто чудово, щоб ті самі експерти згаданого Інституту приїжджали в редакції і надавали там практичну допомогу. Редактори б були тільки раді такій підтримці і не почувалися б лише об'єктами критики та прикладами для сухої статистики.

■ **З якими проблемами звертаються зараз, в основному, до НСЖУ керівники реформованих газет? У чому саме доводиться допомагати?**

— Із різними юридичними питаннями щодо функціонування своїх медіа, адже постають нові виклики. Продовжуємо адвокатувати і права наших колег щодо власне реформування, адже подекуди досі не завершені судові процеси і триває оскарження дій влади. Окремо консультуємо щодо дотримання професійних стандартів, багато уваги приділяємо навчальному напрямку та обміну досвідом, спонукаючи успішних колег допомагати всім іншим в адаптації до непростих сучасних реалій. Зараз дуже важливо допомогти керівникам редакцій оволодіти сучасними знаннями і водночас сприяти усвідомленню ними місії журналістики, того, що суть діяльності реформованих ЗМІ не може зводитися до виживання будь-якою ціною. В цілому ж, шукаємо варіанти, як підтримати галузь глобально, як надихати колег на позитивні зміни, незважаючи на жорсткі виклики, більшість з яких стоїть сьогодні перед друкованими ЗМІ в усьому світі. ■

Юрій ПАТИКІВСЬКИЙ

НАШІ ГРОШІ

Розгін на старті

На початку року українська економіка рвучко зростає. Втім подальшому відновленню заважають світова кон'юнктура і наші традиційні проблеми

Українська економіка несподівано для всіх збільшила оберт: маємо рекордне зростання ВВП за перший квартал нинішнього року. Цей факт дозволив більшості аналітиків суттєво поліпшити прогнози економічного зростання на 2019 рік... Проблем, щоправда, не зменшується, — і факторами, що протидіють зростанню добробуту українців, експерти називають можливу зупинку реформ, надмірну тінізацію економіки і величезну трудову міграцію населення.

Краще, ніж думали

Доларовий ВВП України, за підсумками першого кварталу 2019 року, зріс на 14,63%, що є одним із найбільших приростів у Європі. За підрахунками керуючого приватним інвестиційним фондом на фондовому ринку США Володимира Компаніяця, розмір валового внутрішнього продукту за останні 12 місяців уже становить 134,43 млрд доларів. Найбільший внесок у такий приріст ВВП дає суттєвий приріст зарплат, за результатами першого кварталу фонд оплати праці працівників у доларовому еквіваленті зріс на 20,63%.

Одразу по тому Національний банк України поліпшив свій макроекономічний прогноз на 2019—2021 роки. За ним оцінка реального зростання економіки в нинішньому році підвищиться з 2,5% до 3%, у наступному — з 2,9% до 3,2%. «У порівнянні з квітневим макроекономічним прогнозом Національний банк підвищив прогноз темпів економічного зростання у зв'язку зі стійким внутрішнім попитом, кращими умовами торгівлі й очікуваним збільшенням врожаю зернових», — повідомили у центробанку.

За підрахунками експертів НБУ, незмінними залишаються оцінка зростання ВВП в 2021 році, яка, як і раніше, становить 3,7%, а також прогноз інфляції. Темпи знецінення вартості українських грошей цього року, як і передбачалося раніше, становитимуть 6,3%, наступного ж і в 2021 — лише 5%. У номінальному вираженні ВВП України може зрости з 3,559 трлн грн в 2018 році до 4,003 трлн грн в 2019, 4,39 трлн грн — в 2020-му і 4,803 трлн грн — у 2021 році.

Ще оптимістичніше налаштовані в інвестиційній компанії «Драгон Кепітал». За їхніми підрахунками, реальний валютний внутрішній продукт України у нинішньому році зростає на 3,2%, — під впливом більш високого, ніж очікувалося, внутрішнього попиту, а також зростання споживчої та інвестиційної складових. Раніше компанія оцінювала зростання вітчизняної економіки в нинішньому році в 2,5%. Утім, як вважають у «Драгоні», зовнішнє середовище у першому півріччі 2019 року виявилось сприятливішим для України, ніж очікувалося, зокрема, через різку сприятливу для нас зміну цін на залізну руду і газ. І хоча в другому півріччі року компанія очікує погіршення умов торгівлі, в річному численні оновлені прогнози залишаються кращими, ніж були раніше.

Оцінка збільшення реальному ВВП у 2020 році залишилася колишньою — 2,8%, оскільки позитивний вплив високого попиту буде нівельовано скороченням транзиту російського газу. Якщо пізніше тому аналітики «Драгон Кепітал» очікували падіння транзиту на 20%, то тепер — на половину.

І знову зерно, залізна руда...

Як вважають в НБУ, основним драйвером економічного зростання в Україні у нинішньому і в наступні роки слугуватиме внутрішній попит. При цьому наші співвітчизники не споживатимуть більше, ніж зараз, адже приріст приватного споживання сповільниться. Утім, він залишатиметься на доволі високому рівні під впливом збільшення реальних доходів домогосподарств: заробітних плат, пенсійних виплат, а також грошових переказів з-за кордону. Ці фактори і дозволять розганяти хвилю економічного зростання.

Такої ж думки і економісти Світового банку. «Найбільший внесок у зростання ВВП України внесли високі врожаї і сектори, орієнтовані на внутрішнє споживання. Втім, нинішнє зростання ВВП України є дуже стриманим, і його природа, на жаль, не є постійною», — заявила економіст представництва Світового банку в Україні Анастасія Головач.

За її словами, в 2016-17 роках вагома доля у ВВП України належала аграрному сектору, а це дуже мінливий і складно прогнозований фактор. Адже щороку рекордних врожаїв може не бути навіть на легендарних українських чорноземах. Інші ж сектори, які й далі роблять великий внесок у зростання ВВП України, — це сектори, орієнтовані на внутрішнє споживання, що теж не є найкращим варіантом.

Адже внутрішнє споживання, за словами Головач, жодним чином не підвищує експортний потенціал нашої держави, не допомагає Україні інтегрува-

Експерти схиляються до думки: міграція — радше погано, ніж добре.

тися в глобальні ланцюжки доданої вартості, збільшити конкурентоспроможність, підвищити продуктивність, тобто задіяти всі можливі механізми, які допомагають сталому розвитку. Державні ж інвестиції, за її словами, нині обмежуються переважно дуже високими витратами споживання: виплатами відсотків із боргу і соціальними витратами.

Іншими словами, кошти, які держава могла б інвестувати, вона проідає. Дозволити ж собі нарощувати дефіцит бюджету України не може з огляду на високі виплати за державним боргом. Тому, за словами представника Світового банку, ми мусимо докладати зусиль, щоби стабілізувати його на рівні 2—2,5% від ВВП. А також — зменшувати наше боргове навантаження, що можливо лише за умови жорсткого контролю над дефіцитом бюджету. Це означає, що вільного простору для маневру в нас не так уже й багато і для того, щоб він з'явився, треба терпиміше ставитися до поточних витрат держави. Іншими словами, зупинити стрімке зростання міні-

Найбільший ризик економіки України — навіть не від слабких реформ, а від втрати нашого людського капіталу.

Фото з сайта rmg.ua.

мальних зарплат до завершення структурних реформ.

Головне — дружити з кредитором!

Окрім того, Національний банк зафіксував зростання інвестицій в основний капітал, які, на його думку, продовжать зростати високими темпами і надалі. Що, у свою чергу, також сприятиме підвищенню рівня ВВП.

Утім подібний сценарій може мати місце лише за сприятливих зовнішніх обставин. Серед яких економісти Нацбанку на перше місце ставлять подальшу співпрацю з Міжнародним валютним фондом, яка дозволить Україні отримувати інше офіційне фінансування, покращувати умови доступу до міжнародних ринків капіталу, а також підтримувати інтерес інвесторів до вітчизняних активів. Якщо співпраця з до-

ром буде успішною, уряд зможе профінансувати значні виплати за зовнішнім державним боргом, пік яких припадає на нинішній і наступні два роки, — при цьому обсяг міжнародних резервів зростає до 23 млрд доларів уже в 2021 році.

Проте ризиків українська економіка має ніяк не менше, ніж успіхів та перспектив. Так, на думку експертів НБУ, стримуючими факторами економічного зростання будуть слабка економічна активність у світі, а також скорочення з 2020 року обсягів транзиту природного газу в Європу внаслідок будівництва обхідних газопроводів. Але чи не найголовнішим внутрішнім ризиком для позитивного сценарію НБУ бачить подальше посилення загроз для макрофінансової стабільності. Маються на увазі затримка у проведенні головних реформ або кроки щодо нівелювання попередніх досягнень. «У тому числі шляхом судових і законодавчих рішень, які можуть суттєво послабити вразливість економіки України і перешкодити продовженню співпраці з МВФ», — вважають у Нацбанку.

ди людей, рівень споживання. А це означає, що відбувається не перерозподіл, а саме зростання. І в такій ситуації тіньова економіка також отримує додатковий імпульс і, виходячи з цього параметра, вона може рости.

Невесела ситуація і з трудовою міграцією. До 2030 року наша країна, за даними МВФ, втратить близько 15% робочої сили, а до 2050 року падіння повинно перевищити 30%. Гірше тільки в Латвії і Болгарії, але в абсолютних числах Україна поступатиметься лише Росії. У МВФ відзначають, що негативний тренд можна компенсувати трьома інструментами: підтримкою високої народжуваності, міграційною політикою і ширшим залученням економічно активного населення. Останнє означає, що роботодавці потребують активніше брати на роботу співробітників старшого віку, 55+, особливо жінок.

ВВП в еміграції

Найцікавіший момент, що, за даними МВФ, багато країн на кшталт Чехії, Польщі та Словаччини спрощують процедури для трудових мігрантів, замінюючи ними брак робочої сили. Як джерело трудової міграції особливо виділяють Україну.

Для вітчизняної економіки трудова міграція є палицею з двома кінцями. Адже, з одного боку, ми втрачаємо робочу силу, яка могла би працювати задля примноження нашого ВВП, а з іншого, — грошові перекази від українських заробітчани перевищують кредити від Міжнародного валютного фонду. І цей факт сприяє надходженню валюти до країни, дозволяє утримувати курс національної валюти. Втім експерти схиляються до думки: міграція — радше погано, ніж добре.

Так, чисті втрати від міграції одного українця величезні. Українці-заробітчани переказують в Україну близько 13 млрд доларів щороку. Це становить 10% від ВВП країни, але, на думку економіста Олександра Савченка, втрати України від трудової міграції і близько не покриваються цими переказами. Адже, на його думку, людський капітал країни вдесять разів більший за ці надходження за паритетом купівельної спроможності. «За цим параметром, хоч як би ціннічно це звучало, середня ціна одного українця приблизно дорівнює 80 тис. дол. Для порівняння, середня ціна одного американця приблизно становить 700 тис. дол. Важливо, що середня вартість людського капіталу молодих українців (з 15 до 24 років) є приблизно вдвічі вищою і становить 160 тис. дол., а у людей перед виходом на пенсію (з 55 до 59 років) — вдвічі меншою і становить 40 тис. доларів. А тому неважко порахувати капітальні втрати України тільки від еміграції одного мільйона молодих людей у Польщу, — це 160 млрд. доларів. Іншими словами, це два ВВП України 2016 року, — каже Савченко. — Тобто, один працюючий українець створює в Україні за рік приблизно 8000 доларів ВВП. Якщо він іммігрує, то втрати України будуть відповідними. Зараз щороку іммігрують приблизно 300 тис. українців, а тому поточні втрати ВВП за рік становлять 2,4 млрд. доларів. Або понад 2% ВВП країни. При цьому вигода Польщі — 320 млрд. доларів. Тому що людський капітал там у два рази дорожчий, ніж в Україні».

Робота «по-чорному»

Реальний рівень тіньової економіки в Україні — явище доволі ефемерне. Адже версій, який обсяг він становить, існує доволі багато. Нещодавно Кабмін повідомив: рівень «чорної» економіки у нашій державі за час його урядування рекордно впав і зараз становить близько 30%. Деякі економісти такі підрахунки спростовують, заявляючи, що насправді реальний рівень тінізації економіки не є меншим за 50%.

За словами економіста і фінансового аналітика Олексія Куца, показник тіньової економіки, який визначає наш МЕРТ, не є адекватним. «За їхніми даними, за останні роки тіньова економіка в Україні знизилася з 40% до 30%. Але низка емпіричних спостережень на мікрорівні дозволяє вважати, що рівень тіньової економіки набагато більший. Взяти, наприклад, ринок тінізації оплати праці, сферу торгівлі, — каже Куц. І додає: щороку показують зниження тіньової економіки приблизно на 3%. А ВВП в останні роки розвивався набагато повільніше, окрім 2018-го. То що ж виходить? У нас реальне зростання ВВП відбувається лише за рахунок детінізації, а сама економіка взагалі не росте і навіть падає? Я вважаю, це абсолютно суперечливі цифри».

Інші експерти зазначають: якщо економіка зростає, а рівень тінізації зменшується, то ми розуміємо, що економіка реально не росте, а просто відбувається перетік із тіньового сектору в «білий». Але у нас насправді економіка зростає, зростають дохо-

■ СЕЗОННЕ

Інстинкт палія

Чимало фермерів продовжують гратися з вогнем на орендованих полях, попри заборону випалювати стерню

Оксана СОВА

На орендованих полях біля села Дачне Біляївського району на Одещині минулого тижня горіла стерня. У цей час там працював трактор, а фермер-орендар у лісосмузі поруч спостерігав за тим, що відбувалося. Згідно з офіційним повідомленням, фермера викрили депутат райради Сергій Кузьмук та голова

Іноді підпалена сусідська стерня стає каталізатором пожежі на хлібному полі.
Фото з сайту faky.com.ua.

Дачненського мисливського колективу Віталій Головань. Вони стверджують, що орендар спеціально таким варварським методом обробляє землю після збору врожаю.

За словами депутата, помітили на полі дим здалеку. Повідомили до пожежної частини та поліції і поїхали на місце. На території, яка вже вигоріла, працював трактор, — дискував ґрунт. А в лісосмузі дійство спокійно споглядав сам орендар. «На запитання, що відбувається, фермер заявив, що не має до цього відношення і не

знає, хто підпалив стерню. Не знав, щоправда, як пояснити, чому на випаленому полі працює його трактор і чому досі не викликав пожежних», — розповів Сергій Кузьмук.

Депутат зауважив, що оперативний штаб райдержадміністрації, куди входять представники поліції, ДСНС та інших служб, повинні активізувати превентивні виїзди на територію району, розмовляти з аграріями, щоб у подальшому не допускати подібних ситуацій.

Під час спалювання стерні, соломи і пожнивних за-

лишків згорає гумус — найбільш родючий поверхневий шар, унаслідок чого знижується біологічна активність ґрунту. Разом зі стернею вогонь знищує безцінну біосферу ланів, яка могла б суттєво підвищити врожайність у наступні роки. А на місце корисних бактерій та хробачків приходять патогенні мікроорганізми та бур'яни. Окрім цього, випалювання стерні може призвести до пожежі на сусідніх полях або в лісосмугах, вогонь нерідко перекидається на розташовані поруч житлові та господарські будівлі. ■

■ ЕКСПОРТ

Яблуко прокладає східний маршрут

Найперспективніший ринок для українських садівників — азійський

Олена ЯРОШЕНКО

На думку директора Української плодоовочевої асоціації Федора Рибалка, сьогодні для того, щоб плодовий сектор і надалі розвивався, потрібно збільшувати частку експорту. Адже внутрішнє споживання яблук в Україні скорочуватиметься через зменшення кількості населення та зростання роздрібних цін. «Україна рухається за тим самим сценарієм, що і Європа, де ціни виробників і ціни роздрібних мереж відрізняються втричі. Відповідно, обсяги споживання падають, а надлишок яблук, який утвориться внаслідок цього зменшення, потрібно буде експортувати», — говорить Рибалко.

Серед найбільш перспективних ринків для експорту українських яблук виділяють Гонконг. «Рівень споживання яблука у Гонконзі є достатньо високим. Він щорічно імпортує 160 тисяч тонн яблук при населенні близько 8 мільйонів чоловік. Звичайно, більшу частину складають китайські яблука. Проте рівень спо-

живання саме цієї якісної продукції при досить високому доході великий», — зазначає експерт.

Незважаючи на те, що Китай є найбільшим експортером яблук у світі, сам він також імпортує приблизно 60 тисяч тонн цих плодів щорічно. Але варто розуміти: попри невеликі обсяги, Китай закуповує винятково преміальне яблуко. Це зумовлено тим, що частина населення з недовірою ставиться до системи виробництва китайської продукції, або просто хоче спробувати інший смак і готова платити за це великі гроші.

Ще однією країною, на яку експерт пропонує звернути увагу українським виробникам, є Індія. «Споживчі смаки в Китаї та Індії дуже відрізняються. Якщо для китайських споживачів основним критерієм є хрусткість і соковитість, то для індусів головний параметр — солодкість яблука. Варто зазначити, що в азійському регіоні проживає близько 200 мільйонів людей, хворих на діабет, і 30-40% із них — в Індії. На сьогодні рівень доходу населення низький,

тому мало хто приділяє увагу цьому питанню. Але в майбутньому така проблема стимулюватиме активізацію здорового харчування в країні. Споживання ягід, фруктових снєків та смузів в майбутньому створять попит на ці продукти», — пояснює керівник плодоовочевої асоціації. За його словами, ще одним цікавим ринком є Бангладеш. Щороку країна імпортує близько 230 тисяч тонн яблук. Бангладеш — одна з найбідніших країн у регіоні, тому ціна на яблуко там найнижча — на рівні 70-80 центів за кілограм. Але країна цікавиться дрібними яблуками, 50-го калібру, які в Україні йдуть на переробку. Зацікавленість у дрібному яблуці зумовлена доволі великими родинами в Бангладеші, кількість дітей в яких сягає 8-10.

Українському виробнику варто сфокусуватися на певному продукті та певній країні, а також слідувати чіткій стратегії, незважаючи на ціни одного сезону чи інші сторонні фактори. Тільки системний підхід до справи гарантує віддачу в довгостроковій перспективі. ■

ного впливу на рослини не мало. Навпаки, те, що рослини не так швидко дозрівають, дає їм шанс сформувати більше врожаю. А якби в нас продовжувалась спека, як у червні, то кукурудза дозріла б завчасно, так і не сформувавши нормального качан.

Загалом же, на думку Адаменко, аграріям варто очікувати, що такі погодні коливання будуть траплятися все частіше. Це наслідки глобальної зміни клімату. І якщо прийшла спека, то вона буде тривати місяць, затягнуло небо хмарами — дощі будуть іти два тижні. Клімат стає більш різким, нервовим та непередбачуваним.

Тим часом, після 23 липня знову ймовірно деяке зниження температури повітря. ■

■ НОВИНИ ПЛЮС

Прощання слив'янки

Сортовий асортимент слив на українських гуртових ринках розширюється, але ціни на них цього року залишаються значно вищими, ніж рік тому. Через погодні негаразди врожайність сливи є найменшою за останні 3 роки, а товарний вигляд плодів постраждав через розповсюдження парші. Сьогодні представлена слива переважно від виробників півдня та Чернівецької області. На найбільшому в Західному регіоні гуртовому ринку ОРСП «Шувар» дрібна слива пропонується по 20-25 грн/кг, велика — від 30 грн/кг. Ціни на сливу безпосередньо в господарствах Чернівецької області стартують від 15 грн/кг. Крім української, також пропонується слива з Сербії та Молдови за тією ж ціною. В сусідній Польщі ціни аналогічні, але в порівнянні з минулим роком польська слива подорожчала майже в 1,5 раза. Нагадаємо, в 2017 році саме завдяки суттєвій різниці в цінах Україна експортувала рекордні 8 тис. тонн сливи до Польщі. Постачання здебільшого відбувалися на польській переробній підприємства: на ринку ЄС українська слива мала дуже слабку конкуренцію через незадовільний товарний вигляд.

Компенсації фермерам

За грудень 2018 — квітень 2019 року 868 фермерським господарствам уже перераховано 18,6 млн грн компенсації на здешевлення кредитів. Це відбулося в рамках реалізації державної програми «Фінансова підтримка розвитку фермерських господарств». У липні планується виплата коштів на суму 62,9 млн грн 1 тисячі 307 фермерським господарствам за такими напрямками: часткова компенсація техніки та обладнання — 46,1 млн грн, 864 отримувачі; субсидія на 1 га новоствореним ФГ — 2,4 млн грн, 41 отримувач; субсидія на 1 га для ФГ, крім новостворених, — 10,5 млн грн, 345 отримувачів, здешевлення кредитів — 3,7 млн грн, 41 отримувач; компенсація дорадчих послуг — 142 тис. грн, 16 отримувачів. За попередніми реєстрами, які надходять від уповноважених банків та Укрдержфонду, за червень 1 тисячі 337 фермерським господарствам планують виплату 45 млн грн. Найбільше заявок на отримання державної підтримки надійшло з Волинської області — 250, з яких 28 — від молодих фермерів до 35 років. Найменша кількість заявок — від Дніпропетровської (4), Чернігівської (5) та Київської (12) областей. Щодо бюджетної програми «Надання кредитів фермерським господарствам», яка реалізується через Укрдержфонд, рішенням комісії з питань надання фінансової підтримки затверджено заявки 136 фермерських господарств, яким буде перераховано 46,7 млн грн компенсації.

Штрафують, щоб не трітисся

За перше півріччя Держпродспоживслужба здійснила 12,6 тисячі планових заходів державного контролю у сферах безпечності та окремих показників якості харчових продуктів і ветеринарної медицини. Як повідомляє прес-служба уряду, з цієї кількості понад 11 тисяч перевірок — у сфері безпечності та окремих показників якості харчових продуктів, понад 1,5 тисячі — у сфері ветеринарної медицини. Заступник директора Департаменту безпечності харчових продуктів та ветеринарної медицини Держпродспоживслужби Артем Саєнко каже, що в 7 тисячах 813 випадках винесено лише приписи щодо усунення порушень, а у 652 випадках суб'єкти господарювання оштрафовані на суму майже 6,8 млн грн. Крім того, винесено 168 рішень головних державних інспекторів про тимчасове припинення виробництва та/або обігу харчових продуктів у зв'язку з виявленими порушеннями, які становили загрозу для життя або здоров'я людини.

Кавуни у квадраті

У ТОВ «Дунайський аграрій» на Одещині почали вирощувати кавуни незвичної форми. Керівник компанії Роман Дячук повідомив про пробну партію квадратних органічних баштанних. Попит на таку продукцію в Україні поки лише формуються, але ресторани і торгові мережі нею вже зацікавилися. Дизайнерські ягоди коштують значно дорожче, ніж класичні круглі. Такі незвичні кавуни вже давно вирощують в Японії. Баштанні незвичайної форми популярні там уже 30 років поспіль. Їх культивують лише на одному японському острові. І тільки 800 штук за сезон. Кожен зріє у пластиковому або скляному ящику, а потім його дбайливо упаковують. Такий фрукт у гривнях коштує майже 4 тисячі. Нагадаємо: на сьогодні Україна займає 35-те місце серед світових експортерів кавунів. ■

■ ПРОГНОЗИ

Кліматичні контрасти — в руку

Нестабільна погода не спричинить суттєвих втрат для аграріїв

Оксана СИДОРЕНКО

Незважаючи на цьогорічні температурні контрасти та різкі переходи від спеки до дощів, українським сільгоспвиробникам гріх скаргитися на погоду. За словами Тетяни Адаменко, начальника відділу агрометеорології Укргідрометцентру, в середині липня дощі різної інтенсивності та кількості пройшли по території усєї країни. У деяких районах Дніпропетровської, Миколаївської, За-

порізької, Херсонської областей за півмісяця вже випала місячна норма. Харківська область, де спостерігався найбільший дефіцит опадів, отримала від 30 до 60 відсотків місячної норми. Ці дощі не були надмірними, тому позитивно впливають в першу чергу на кукурудзу, від якої усі очікують рекордного врожаю, та соняшник.

Погода дещо уповільнює збирання зернових. Проте, за даними Мінагрополітики, на кінець минулого тижня

60 відсотків усіх площ ранніх зернових та зернобобових було зібрано. А це навіть більше, ніж за аналогічний період минулого року, коли на жнива також ішли дощі. Тоді на цей момент зібрано 53 відсотки. Проте торік дощі були більш інтенсивними, ніж зараз. Тому навряд чи через погоду отримаємо істотні втрати врожаю чи погіршення якості зерна. Липневе тижневе похолодання, коли температура була нижчою норми на 2-3 °С, негатив-

■ ВІРА

Визнає Еллада

Грецька церква зближується з автокефальною Православною церквою України

Олександр ШИМАНСЬКИЙ

Елладська (Грецька) церква, одна з найбільших помісних православних церков світу, найближчим часом визнає автокефальну Православну церкву України та вступить із нею у церковне спілкування. Про це заявив Вселенський патріарх Варфоломій на зустрічі з українцями Стамбула, повідомляє «ТСН». Інформацію також підтвердили «Бі-Бі-Сі Ньюс Україна» у Вселенському патріархаті. Раніше патріарх Варфоломій публічно уникав заяв щодо конкретних церков, які мають визнати ПЦУ.

Дати можливого визнання ПЦУ з боку Елладської церкви патріарх не назвав. Натомість низка співрозмовників «Бі-Бі-Сі Ньюс Україна» вказують, що визнання ПЦУ греками можливе не раніше жовтня цього року. Саме тоді може відбутись архієрейський собор Елладської церкви, який уповноважений ухвалювати це рішення. Елладська православна церква має стати першою після Вселенського патріархату, яка визнає автокефальну Православну церкву України та вступить із нею у єхаристійне спілкування. Це означає, що вона почне поминати предстоятеля ПЦУ у диптиху (переліку) предстоятелів помісних православних церков світу, а митрополит Епіфаній має відвідати Афіни та співслужити з архієпископом Геронімом.

Офіційне визнання автокефальної ПЦУ та встановлення церковного спілкування у світському житті можна порівняти з визнанням однієї держави іншою та встановлення дипломатичних стосунків. Загалом наразі у світі є 15 помісних православних церков, і їх предстоятелів поминають у чіткій послідовності — диптиху. ПЦУ в цьому переліку займає 15-те місце, й після рішення Елладської церкви її предстоятель та єпископат під час богослужіння будуть поминати митрополита Київського Епіфанія, як це вже робить Вселенський патріархат.

Визнання ПЦУ першою помісною церквою є надзвичайно важливим сигналом, адже з моменту отримання томосу навіть лояльні Константинополю церкви відтермінували визнання й ніхто не хотів бути першим. Однією з головних причин, чому питання визнання ПЦУ помісними церквами затягнулось, митрополит Епіфаній вказував протидію Російської православної церкви. У першій хвилі визнання ПЦУ, окрім Кіпрської, як вказують у Константинополі, може стати Румунська православна церква, яка має добрі стосунки з Вселенським патріархатом.

У Грузинській православної церкві також відбуваються процеси, які свідчать про можливе визнання нею ПЦУ. Значна частина синоду Грузинської церкви підтримує українську автокефалію. До першої хвилі визнань, як очікується, може долучитись й Албанська православна церква. Болгарська церква вже розглядала українське питання і не змогла ухвалити остаточного рішення.

Загалом процес визнання ПЦУ іншими помісними церквами може розтягнутись на роки і навіть десятиліття. Після першої хвилі визнання, як очікується, визначатись почнуть старі патріархати, такі як Олександрійський та Єрусалимський. Не визнаватиме Російська православна церква, яка розірвала церковне спілкування з Константинополем та різко засуджує створення ПЦУ. Найбільше проблем у Константинополі очікують з визнанням ПЦУ саме у церквах, які орієнтуються на Московський патріархат. Це Польська православна церква та Антіохійський патріархат, розташований у Сирії, Церква Чеських земель та Словачини і, звичайно, Сербська православна церква, яка має тісні зв'язки з РПЦ. ■

■ ЇХНІЙ ВИБІР

Вічний прем'єр

Сіндзо Абе найдовше керує урядом за всю історію Японії

Ігор ВІТОВИЧ

Минулої неділі, 21 липня, в Японії відбулися вибори до верхньої палати парламенту. Їх, радше, можна назвати довиборами чи проміжними виборами. Річ у тім, що верхня палата парламенту, котра має менше повноважень, на відміну від нижньої, нараховує 245 місць. Кожні три роки японці обирають близько половини складу верхньої палати парламенту. Зокрема, на цих виборах було обрано 124 нових її представників.

Але ці проміжні вибо-

ри мали велике значення для прем'єр-міністра Сіндзо Абе, який сподівався отримати більшість у дві третини мандатів у парламенті, щоб мати можливість внести зміни до пацифістської Конституції Японії. Зокрема, Абе пообіцяв «чітко визначити роль сил самооборони в Конституції», яка з кінця Другої світової війни забороняє Японії вести війну та мати власну армію. Ліберально-демократична партія прем'єра та її коаліційний партнер «Комейто» вже мають 70 місць у верхній палаті парламенту, щодо яких

вибори відбулися раніше, зазначає «Німецька хвиля».

В підсумку Блок Сіндзо Абе не отримав абсолютної більшості у верхній палаті парламенту Японії, необхідної для зміни Конституції. Коаліція Абе отримала 71 місце. Такі дані підрахунку голосів оприлюднила в понеділок, 22 липня, виборча комісія Країни Східного Сонця, передає агенція «Рейтер».

Але прем'єр усе ж здобув особисту перемогу, бо зможе залишитися на своїй посаді до листопада цього року, зазначає агенція «Франс Пресс». Таким чином, він стане чиновником, який найдовше очолював уряд за всю історію країни. Він поб'є рекорд колишнього прем'єр-міністра Японії Таро Кацура, який керував країною між 1901 і 1913 роками.

У своїй стратегії прем'єр

фокусується на поживленні економіки Японії та продовжує зміцнювати обороноздатність країни на тлі ядерних і ракетних загроз Північній Кореї та дедалі більшої військової активності Китаю. Але від планів зміни Конституції Сіндзо Абе доведеться відмовитись.

Так звана «пацифістська» 9-та стаття Конституції Японії була складена американською окупаційною владою після Другої світової війни і з 1947 року залишається незмінною. В її тексті йдеться, що Японія відмовляється від свого суверенного права на війну як способу вирішення міжнародних спорів і, як наслідок цього, не створюватиме власні збройні сили, здатні на ведення повномасштабних військових дій.

Як і в Україні, на парламентських виборах явка в Японії була низькою, на дільниці прийшло близько половини виборців. ■

■ КОНФРОНТАЦІЯ

Гібридна війна по-іранськи

Лондон готує жорсткі дії у відповідь на захоплення Іраном британського танкера

Олег БОРОВСЬКИЙ

Минулої п'ятниці іранська Національна гвардія захопила в Ормузькій протоці британський танкер Stena Impero з 23 членами команди. Причиною морського розбою, як пояснює Тегеран, є «недотримання міжнародного морського права». Натомість власник танкера заявив, що корабель

Британський «бранець».

ішов, «чітко дотримуючись правил навігації та міжнародних норм».

У понеділок, 22 липня, керівник Організації морських портів Ірану Аллахморад Афіфіпур заявив під час виступу на іранському державному телебачен-

ні: «Усі 23 члени команди перебувають на судні у порту Бандар-Аббас і є в безпеці та при доброму здоров'ї». Серед 23 захоплених моряків — 18 громадян Індії та троє росіян. Аллахморад Афіфіпур додав, що доля екіпажу залежить від готовності бри-

танців до співпраці з владою Ірану.

Танкер Stena Impero прямував до Саудівської Аравії. Іранська сторона стверджує, що під час рейду сталось зіткнення танкера з риболовецьким судном, члени команди якого почали кликати на допомогу, але танкер під британським прапором прохання іранських рибалок проігнорував.

Велика Британія засудила захоплення танкера в Перській затоці як «ворожий акт», відкидаючи пояснення Тегерана, що інцидент спричинило саме зіткнення з риболовецьким судном.

Учора, 22 липня, прем'єр-міністр Великої Британії Тереза Мей провела екстремне засідання уряду через захоплення Іраном танкера під британським прапором. У листі до Ради Безпеки ООН Лондон наполягає, що танкер законно перебував у територіальних водах Оману, коли на його борт потрапили іранські військові. ■

■ СТИХІЯ

Спекотно, аж горить

Тисячі вогнеборців приборкують лісові пожежі в Португалії

Олег БОРОВСЬКИЙ

Майже дві тисячі пожежників та 400 одиниць пожежної техніки, включно з літаками та гелікоптерами, залучені до гасіння масштабних лісових пожеж у центральній частині Португалії під назвою Каштелу-Бранку, що за 200 кілометрів на північ від Лісабона. Про це 21 липня повідомили представники португальських рятувальних служб.

За інформацією міністерства внутрішніх справ, близько 20 людей отримали ушкодження, включно з вісьмома пожежниками, які брали участь у гасінні полум'я. Одного з постраждалих цивільних довелося евакуювати гелікоптером до Лісабона.

Також у міністерстві наголосили, що з'ясовують причини виникнення загорянь, зокрема розглядається

Локалізації вогню заважає сильний вітер.

версія підпалу. Поліція затримала 55-річного чоловіка у місті Каштелу-Бранку за підозрою у підпалі околиць цього населеного пункту. Однак це місце розташоване далеко від найбільших осередків займання.

Президент країни Марсело Ребело де Соуза виступив із заявою, в якій висловив свою «солідарність із сотнями людей, котрі ведуть боротьбу з вогнем».

Через високі температури та потужний вітер у п'яти регіонах Центральної та Південної Португалії оголошено режим надзвичайної пожежної небезпеки. Пожежі, які «роздмухали» пориви сильного вітру, сталися вдень у суботу і є наймасштабнішими в історії цієї краї-

ни. На сьогодні приборкують кілька десятків великих вогнищ.

Центр Португалії вкритий пагорбами із густим лісовим покривом і регулярно страждає від лісових пожеж. Великі й малі лісові загоряння трапляються тут майже кожного літа. Найбільш руйнівною в історії країни була пожежа 2017 року, коли від вогню загинули 120 осіб. Силу вогняної стихії тоді збільшив ураган «Офелія».

Нагадаємо, наприкінці червня масштабні пожежі охопили тисячі гектарів зелених насаджень в іспанській Каталонії. Великий вогонь приборкували також наприкінці червня у німецьких федеральних землях Гессен і Мекленбург-Передня Померанія. ■

Максим СОРОКА, експерт з управління природоохоронною діяльністю, спеціально для «Апострофа»
Волинська область

Найглибше в Україні озеро Світязь катастрофічно обміліло: вода відійшла від берега на десятки метрів. В останні декілька тижнів перлина Волині зменшується просто на очах. Екологи пов'язують це з відсутністю опадів.

За словами фахівців, ситуація на озері Світязь складна, але не катастрофічна. Набагато гірше буде, якщо озеро замерзне при низькому рівні води. Це призведе до загибелі великої частини рослин і тварин. Зараз необхідно провести ретельні дослідження та підготуватися утримувати воду під час осінніх дощів.

Цього року в озері дійсно спостерігається дуже низький рівень води. Він є аномальним для цього озера і взагалі для групи Шацьких озер. Але в цій проблемі треба відділити факти від, як то кажуть, «хайпу». Це падіння рівня води не є таким катастрофічним, як його малюють. Це спричинить проблеми для екосистеми, але таке вже траплялося — принаймні п'ять разів за останні 20 років спостережень. Хоча такого значного — рівень води впав на кілька метрів — ще не було.

Світязь насамперед живиться з поверхневих джерел — атмосферних опадів, по-друге — з підземних джерел. Проблема падіння рівня води, на мою думку, пов'язана з двома чинниками. Перший — це кліматичні особливості: 2019 року на цій території через локальні зміни клімату ми маємо дуже низький рівень опадів навесні та влітку. Люди не вірять у зміни клімату — ось, спостерігайте тепер, робіть далі, як ви робите, щоб узагалі води не стало.

А другий чинник — інтенсифікація використання підземних вод на цій території. Люди у сільській місцевості та містечках останні 20 років користувалися «верховодкою» — колодцями. А зараз пробурити свердловину стало не так дорого, і люди їх собі облаштували. Якби вони бурили до артезіанських вод — на 300 м — наслідки були б менш помітними. Але вони роблять собі свердловини на 30-50 м — у водоносні горизонти, які активно живлять водойми.

Відбувається інтенсивна меліорація — використання водних поверхневих джерел для зрошення сільськогосподарських угідь. І, відповідно, на всій цій території змінився гідрологічний режим. Усі карти гідрологічного режиму, за якими екологи зараз аналізу-

ють дані, були складені, у крайньому разі, в 1990-ті роки, і зараз не є актуальними. Ніхто не може сказати, що відбувається з підземними водами на цій території. Для більшості Шацьких озер підземні води є основним джерелом живлення.

Більш страшною ситуацією стане, якщо озеро замерзне на цьому рівні. Це убіє дуже великі масиви біоти, бентосу, підземних організмів. І почнуться серйозні зміни в екосистемі. Озеро буде швидкими темпами йти до загибелі — живої маси не вистачить, аби живі організми витримали. У Світязі великий «запас міцності», як кажуть будівельники. Ще кілька місяців живі організми озера справлятимуться.

На озері Світязь розташовано шлюз — бетонний елемент у мікродамбі, через який проходить вода. Така водойма називається «зарегульованою». Шлюз потрібен, щоб контролювати, скільки води за одиницю часу витікає. Він зараз у сумно-

КОМПЕТЕНТНО

На порозі катастрофи

Чому гине озеро Світязь

воду в озері чіпати не можна, і шлюз не працює — вода через нього не тече. Зараз рівень води у Світязі настільки впав, що ми майже наблизилися до нижнього незайманого рівня.

Шлюз треба відремонтувати. Кліматологи вважають, що загальний обсяг опадів за рік має бути більш-менш однаковим. Якщо ми маємо більше чотирьох місяців посухи, а два місяці взагалі не було дощів, то восени може бути дуже велика

Ми «розхльбуємо» наслідки незбалансованої екологічної політики.
Фото з сайту apostrophe.ua.

Відбувається інтенсивна меліорація — використання водних поверхневих джерел для зрошення сільськогосподарських угідь. І, відповідно, на всій цій території змінився гідрологічний режим.

му стані. У нас із водно-технічними спорудами взагалі відбувається казна-що, і це наслідки тої незбалансованої екологічної політики, яка існувала останні 30 років. Хтось із гідротехнологів сказав, що треба було закрити цей шлюз навесні. Але це не врятувало б ситуацію, а спричинило б екологічну катастрофу на озері нижче за каскадом, що живляться водою зі Світязя. Слід зазначити, що кожен шлюз розрахований на нижній незайманий рівень води — це межа, за якою

кількість опадів. І якщо не буде шлюзу, вся вода, яка надійде з водозбору довкола озера, миттєво стікатиме вниз по каскаду. У такому разі воду треба затримати. Якщо вже зовсім не буде коштів, можна закрити шлюз мішками з піском. Так, це дуже погано, бо їх може розмити, але як один із запобіжних заходів можна використати. Але в жодному разі не можна перекивати повністю воду, бо це озеро живить ще три — нижче за каскадом.

Чому люди звертають увагу

лише на ті природні об'єкти, які вони використовують для задоволення своїх потреб? Ніхто не зробив репортаж про страшну екологічну ситуацію на озерах нижче за каскадом. Якщо вона збережеться і надалі, то зменшиться популяція жаб, водних живих організмів, якими харчуються птахи. Не буде кормової бази — птахи або полетять, або загинуть. Не буде птахів — там на наступний рік буде стільки комарів, що вже нікому не захочеться відпочивати.

В екології є таке поняття, як синергетичний ефект — коли одна дія сама по собі не є катастрофічною. Але одна дія, плюс одна дія, плюс ще одна — і маємо катастрофічний ефект. Це як

у грі «Дженга»: із дерев'яних брусочків складають башточку, а потім потихеньку виймають їх по одному. Оце і є екосистема — вона збудована з величезної кількості елементів. Ми один елемент вийняли — вона витримала, потім ще один і ще один. Зрештою настає такий момент, коли все розвалилося.

На Західній Україні є дуже багато класних фахівців-науковців. Я б на місці місцевої влади й обласної адміністрації зібрав би всіх, щоб вони обміркували, яке рішення прийняти. Бо зараз на всіх цих емоціях, візуальних ефектах і враженнях будуть виділяти кошти, і незрозуміло, на що їх витрачати. Я б порадив не пороти гарячку. ■

ДОХАЗЯЙНУВАЛИСЯ

Чим тамувати спрагу?

Дніпровська вода забруднена органічними сполуками та важкими металами

Людмила НІКІТЕНКО
Черкаси

Біля Черкас вода у Дніпрі не лише зелена через водорості, а й забруднена органічними сполуками та важкими металами. Про це заявляє начальник Черкаського обласного гідрометцентру Віталій Постригань.

За його словами, у природних водах органічні речовини формуються під впливом багатьох факторів. Це, зокрема, результат природних біохімічних процесів, а також надходження до води значної кількості промислових та господарсько-побутових стічних вод. А загальне уявлення про насиченість води органічними сполуками оцінюється за комплексним показником біхроматної окислюваності води.

«Якщо цей показник перевищує 15 мг О₂/дм³, то така вода вважається брудною і

потрапляння її до організму людини, наприклад, під час купання у річці, принесе шкоду.

Адже забруднена органічними сполуками вода може негативно вплинути на печінку, нирки, нервову та імунну системи», — пояснює пан Віталій.

Він каже, що лабораторія Черкаської гідрометеослужби у пробах води, відібраних у Дніпрі біля Черкас впродовж другого кварталу, визначила значення біхроматної окислюваності води в межах від 23,0 до 35 мг О₂/дм³, тобто перевищено допустиме значення у понад півтора раза.

«Також поверхнева вода в акваторії річки забруднена важкими металами, фенолами та сполуками азоту вище допустимих норм рибогосподарського призначення», — наголошує Віталій Постригань.

І додає, що у порівнянні з першим

У річці — суцільне зелене смузю.
Фото з сайту unian.net.

кварталом цього року у фоновому створі концентрації марганцю зросли у чотири рази і перевищили критерій високого забруднення води — 10 гранично допустимих концентрацій. А середні концентрації хрому шестивалентного перебувають на рівні 4,0 ГДК, фенолів — 3,0 ГДК, азоту нітритного — 1,1 ГДК, заліза загально-

го — 2,0 ГДК, міді — 4,0 ГДК, цинку — 1,7 ГДК. ■

Ганна ЯРОШЕНКО
Полтавська область

■ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ

Тут іще Мазепа
з військом відпочивав

Об'єднана територіальна громада в Нових Санжарах: реформа чи експеримент?

В Україні є багато чарівних куточків. І, безперечно, одним із них є селище Нові Санжари на Полтавщині. Ми мали можливість зайвий раз переконатися в цьому, відвідавши Новосанжарську об'єднану територіальну громаду з кількістю населення 6 тисяч осіб, якій лише півтора року. Престур у межах проекту «ПУЛЬС», що має на меті зміцнення місцевого самоврядування і здійснюється за підтримки USAID, і цього разу організувало Полтавське представництво Асоціації міст України. Нові Санжари чотири роки поспіль були визнані переможцем всеукраїнського конкурсу «Населений пункт найкращого благоустрою й підтримки громадського порядку». І в ОТГ вбачають перспективу в розвитку райцентру як курортного містечка.

А районна влада проти

Боротися за чистоту в селищі розпочав іще колишній селищний голова Андрій Река, котрий подався в народні депутати. Саме з легкої руки Андрія Олександровича вулиці стали просто потопати у трояндовому цвіті. Цю традицію продовжують, щороку насаджуючи тисячу нових кущів, причому не тільки в центрі, а й на околицях. Уявіть собі: на сьогодні в Нових Санжарах квітнуть загалом 19 тисяч кущів троянд! Ось такий собі трояндовий вінок. Чи не на кожному кроці зустрічаються й арбор'єкти або так звані пам'ятники сучасної доби — неодмінно з якимось філософським підтекстом. Мабуть, найпершими в області новосанжарці встановили й пам'ятний знак героям Небесної сотні.

А от з об'єднанням тут вийшла дещо казусна історія. Згідно з перспективним планом, у районі мали утворитися три об'єднані громади, а в реальності створено аж п'ять. До того ж вісім сільських рад (причому три з них є донорами державного бюджету) досі лишаються в гордій самоті, не виявляючи особливого бажання з кимось об'єднуватися.

— Згідно з тим же перспективним планом, до Новосанжарської ОТГ мали ввійти 16 сільських рад. Ми всім їм надіслали запитання, проте дала згоду єдина, найбільш зачепилівська сільська рада, яка мала річний бюджет у розмірі всього 145 тисяч гривень. Там 40 років селяни не мали навіть вуличного освітлення, — поінформувала селищний голова Інна Коба. — Та вже до кінця нинішнього року всі зачепилівка буде освітлена. Звісно ж, вона виграла від цього об'єднання, натомість Нові Санжари фінансово програли. Хоча якби не об'єдналися із Зачепилівкою, був би повний провал. Бо там розташовані полігон твердих побутових відходів, яким на 90 відсотків користуються новосанжарці. Люди й так обурюються, що ми підвищили тариф на вивезення непотребу до 21 гривні на особу. Проте невідомо, якою була б ця плата, якби сміттєзвалище було не на території нашої громади... Зачепилівській сільраді, до речі, надійшла пропозиція щодо об'єднання й від Руденківської ОТГ, якої апріорі не повинно бути. Згідно з перспективним планом, Руденківська сільрада мала ввійти до нашої об'єднаної громади. І я десятки разів переконувала Руденківського сільського голову, що ми маємо бути разом. Проте той вперто відповідав: ні, ми, мовляв, хочемо спробувати гос-

Голова Новосанжарської ОТГ Інна Коба: «Районна влада замість того, щоб підтримувати процес децентралізації, гальмує його».

14 соціальних працівників часто є для людей з обмеженими фізичними можливостями чи не єдиним зв'язком зі світом.

подарувати самостійно. А тепер у Нових Санжарах соціальна напруга, пов'язана зі скороченням штатів районних закладів та установ. Оскільки в нас утворилося бюджетне недофінансування в розмірі 8 мільйонів гривень, їх стало просто неможливо утримувати. Є такі сільські ради, які хотіли б об'єднатися (наприклад, Стовбино-Долинська), але не мають із нашою ОТГ спільної межі. І позиція районної влади зовсім не зрозуміла: вона не підтримує процесу децентралізації, а навпаки, гальмує його, вставляючи палиці в колеса. Таке враження, що голова її мета — довести, що наша ОТГ неспроможна. Знаю, що багато моїх колег пережили період непорозуміння з районним керівництвом. Проте в нас він занадто затягнувся.

Інна Олександрівна пригадала, що, зокрема, складною виявилася ситуація з передачею школи на баланс ОТГ. Коли вже було ухвалене рішення про це, прийшли з перевіркою пожежники і склали припис про відсутність протипожежного обладнання (з огляду на його високу вартість, згадана проблема притаманна багатьом школам України), а потім іще й подали до суду. Щоб обладнати школу протипожежними засобами, потрібно було понад 1,5 мільйона гривень. Урешті-решт кошти виділили з обласного бюджету. Тож тепер у Нових Санжарах чи не єдина школа на всю область повністю обладнана за всіма правилами протипожежної безпеки — як кажуть, не було б частя, то нещастя допомогло.

Виручас державна субвенція

— На минулій сесії райради ми вийшли з пропозицією до районної влади про передачу на баланс ОТГ Центру культури й дозвілля, так це питання навіть до порядку денного не внесли, —

скаржитися Інна Коба. — Бюджет селищної ради нині становить 33 мільйони гривень — це наші власні надходження. Із них 20 мільйонів спрямовуються до районного бюджету як субвенція на утримання закладів та установ. Однак цих коштів недостатньо. Скажімо, цього року ОТГ повністю взяла на своє фінансування школу, в підсумку лишилася недостатньо профінансованою лікарня. Минулого року через недофінансування закладів та установ чи не кожна сесія райради супроводжувалася протестами. От, скажімо, ми виділили 1,5 мільйона гривень на районний територіальний центр соціального обслуговування населення. Цікавимось в соціальних працівників, яка в них заробітна плата. Виявилось: ті отримують близько 3 тисяч гривень. Виходить, затрати на заробітну плату становлять приблизно 500 тисяч гривень. А де ділися решта 800 тисяч? Це запитання поставила очільнику центру. Відповідь була такою: ми не повинні, мовляв, перед вами звітувати.

Тому на початку нинішнього року в ОТГ створили свою комунальну установу «Центр надання соціальних послуг». До нього перейшли всі 14 соціальних працівників, котрі числилися в районному територіальному центрі. От тільки велосипеди в них попереднє керівництво конфіскувало.

— Але нічого, до весни ми назбирали кошти й купили новенькі велосипеди. Усі працівники задоволені, бо отримують тепер близько 5 тисяч гривень зарплатні. Вони говорять: ми наче заново на світ народилися, — розповідає голова ОТГ. — 14 соціальних працівників обслуговують 155 осіб похилого віку, часто є для людей з обмеженими фізичними можливостями чи не єдиним зв'язком зі світом. Зви-

чайно, таке враження, що в усіх наших підопічних поламалися двері, замки, почали протікати дахи, — кожного дня хтось із них з якимось проханням звертається. І ми виділяємо кошти, ремонтуємо — а що робити?

Коштів на розвиток, констатує Інна Коба, лишається дуже мало. Щоправда, не приховує, виручас державна субвенція, яку вдається залучити завдяки сприянню депутата-мажоритарника Андрія Реки. Відтак минулоріч на капітальний ремонт селищних доріг витратили 12 мільйонів гривень. Зокрема зробили асфальтоване покриття й у таких місцях, де його ніколи не було. За словами Інни Олександрівни, завдяки підтримці нардепа частково відремонтували й водогони.

— Так що тримаємося на плаву за рахунок державних коштів, — підсумовує селищний голова. — Бо власні йдуть на утримання комунальних структур і благоустрій двох наших населених пунктів. Так склалося, що на території ОТГ практично немає підприємств, а якщо і є, то вони зареєстровані у Кременчуці, відповідно, там і платять податки. Хоч знищують наші дороги. Наша об'єднана громада — одна з небагатьох, у якої немає землі. Ту, що була (120 гектарів), ми роздали учасникам бойових дій на сході України, котрі звернулися із заявами.

До найбільших донорів бюджету ОТГ належить місцева оздоровниця — Медичний центр Національної гвардії України, що розкинувся на площі 7 гектарів. Попри таку назву, відпочивають та поправляють здоров'я в медичному центрі не лише військові, учасники бойових дій, а й усі охочі. Якщо коротко охарактеризувати цей заклад, то тут пристойний реабілітаційний центр, мінеральна вода, що має

лікувальні властивості, збалансоване харчування і привітний персонал. Окрім усього, це просто райський куточок, куди можна приїхати навіть на вихідні й відпочити від нервових навантажень мегаполісу.

— А загалом наша ОТГ функціонує за рахунок того, що на її території розташовані районні заклади й установи, які сплачують податки із заробітних плат. Тож, не секрет, маємо доволі складну фінансову ситуацію, змушені рахувати кожну копійку. На жаль, наслідком реформи децентралізації є виникнення надприбуткових територіальних громад і таких, які на межі виживання, — аналізує заступник селищного голови Вадим Розсоха.

Начальству на зарплатню

Але не все так погано. За рахунок державної субвенції в Нових Санжарах зробили утеплення й кольорове оздоблення стін дитсадків, замінили в них вікна на металопластикові. Ми з колегами дивуємося, почувши, що одна з будівель закладу дошкільної освіти «Сонечко» 1964 року забудови, — після ремонту вона має цілком сучасний вигляд. Тут виконали й модернізацію системи опалення, замість застарілих газових котлів встановили сучасні італійські, у підсумку вийшли на економію понад 20 відсотків коштів. Порахували, що за таких обставин навіть немає сенсу переходити на альтернативні джерела опалення.

— Приміщення дитсадку мало зовсім інший вигляд. І тільки коли утворилася ОТГ, її керівництво знайшло кошти на те, аби все тут невідомо змінилося. У таких комфортних умовах приємно працювати, — стверджує директор закладу дошкільної освіти «Сонечко» Ніна Романець.

Якщо вже до дитсадку завітали журналісти, то як тут не пох-

Директор дочірнього підприємства КП «Джерело» Наталія Давиденко хвалиться, що зі створенням ОТГ техніки суттєво збільшилася.

Ось таких облаштованих місць для відпочинку в Нових Санжарах чимало.

Фото автора.

Після утеплення й кольорового оздоблення стін нізащо не скажеш, що один із корпусів закладу дошкільної освіти «Сонечко» 1964 року забудови.

валитися досягненнями? Ніна Василівна звертає нашу увагу на вишивки Тетяни Вібли й вишиті стрічками картини Валентини Луценко. Обидві майстрині — вихователь, тож передають свою майстерність і дітям. А в іншому дошкільному закладі «Лелеченька» нам показали навіть картинну галерею, запевнивши, що подібної немає в жодному дитсадку.

На вулицях Нових Санжар чисто й затишно. Усі вже тут звикли до того, що водії так званих екологічних карет згідно з графіком прибирають сміття з усіх куточків селища, а також села Зачепилівка. Директор дочірнього підприємства КП «Джерело» Наталія Давиденко хвалиться, що зі створенням ОТГ суттєво збільшилася техніки, зокрема з'явилися нові сміттєвози, міні-трактори, піскорозкидач, гілкоподрібнювач. За її словами, наразі на порядку денному — сортування сміття на полігоні твердих побу-

тових відходів, бо непотріб — це ще і вторинна сировина, за яку можна виручити сяку-таку копійку. Про впровадження в громаді проекту роздільного збору сміття говорить і Вадим Розсоха. Щоправда, поки що йдеться лише про те, щоб встановити спеціальні контейнери у шкільних та дошкільних навчальних закладах, а також у лікарнях. А от звичайні контейнери для непотребу можна побачити не лише на території двох населених пунктів об'єднаної громади, а й у місцях відпочинку. Ми побували в одному з таких куточків природи поряд із луками, що вважаються історичним місцем відпочинку гетьмана Івана Мазепи та його війська. Тепер це улюблене місце відпочинку новосанжарців. Тут розміщені дерев'яні бесідки, мангали — останніх уже навіть не крадуть. Час, коли крадіїв шукали, а знайшовши, змушували замість одного манга-

ла поставити три, уже давно минув.

— У більшості випадків люди вже й прибирають після себе сміття. Якщо непотріб все ж лишили, то це стовідсотково не новосанжарці, — переконаний інший заступник селищного голови Валентин Івашина. — Бо наші жителі, як правило, дисципліновані, їх тривалий час привчали до того, що засмічувати територію навколо себе не можна: Андрій Река віддавав перевагу суворим методам, Інна Куба — дипломатичним. До того ж тут закінчується маршрут екологічної велокасети.

— Коштів на масштабні проекти, як ви вже зрозуміли, у нас немає. А основним викликом є те, що де-факто об'єднана громада створена для фінансування районних установ. І це при тому, до речі, що 10 відсотків районного бюджету йде на зарплати очільникам райради та райдержадміністрації — загалом мільйон гривень, — «просвітлює» журналістів Вадим Розсоха.

На думку ж Валентини Івашини, процес, що називається реформою децентралізації, у Новосанжарському районі на якому етапі перейшов у експеримент. А все тому, вважає Валентин Миколайович, що через відсутність роз'яснювальної роботи з боку районної влади було допущено створення двох «зайвих», тобто не передбачених перспективним планом, ОТГ, які суттєво погіршили стан територіальної громади з адміністративним центром у селищі Нові Санжари.

— Як відомо, існує пряма залежність між кількістю сільського населення у громаді й розміром державної інфраструктурної субвенції. Так от, якби, як передбачалося, до нашої ОТГ приєдналися й інші сільські ради, ми мали б принаймні 3 мільйони гривень цієї субвенції, — розмірковує Валентин Івашина й доходить висновку: — На жаль, влада як обласного, так і вищого рівня в деталі об'єднання на місцях не хоче вникати. ■

ПРОГРАМА ПІДТРИМКИ

І хто тут мангали?

Ветеран АТО створив власну ферму і розводить кудлатих свиней

Вадим Черненко: «Розпочати власну справу вдалося завдяки коштам обласної програми підтримки кооперативів».

Людмила НІКІТЕНКО
Черкаська область

На Черкащині ветеран АТО Вадим Черненко взявся розводити свиней. За півроку в його господарстві налічується вже близько півтори сотні п'ятчків. Наразі сільськогосподарський обслуговуючий кооператив «Патріот», який він заснував у Городищі, впевнено розвивається.

Про це «УМ» розповіли в Черкаській обласній державній адміністрації. За словами Вадима, створення власної ферми — важка, кропітка й відповідальна робота. Взяти лише будівлі на території його сільськогосподарського кооперативу, яким по кількадесять років.

«Усе вдалося відновити. Зокрема, й завдяки коштам, які отримав торік у межах обласної програми підтримки кооперативів, а також районної програми — це 570 тисяч гривень. Із них 400 тис. грн з обласного бюджету, решта — з районного», — розповідає Вадим.

За ці гроші для кооперативу, де наразі працює п'ять осіб, придбали свиней, також техніку й обладнання — причіп, холодильник, генератор, комплект системи водопостачання, трактор. Вадим облаштував і водозабезпечення, зробив свердловину для забору води, освітлення.

Наразі у сільськогосподарському кооперативі 40 свиноматок та майже сотня молодого поповнення. А ще є дев'ять овець.

Ветеран АТО планує нароцувати

виробничі потужності, розвести гусей, качок, курей, вже придбав інкубатор на кілька тисяч яєць. У задумі — створити й переробне підприємство.

Нині ж особливу увагу фермер приділяє кудлатим свиням — мангалам, яких у нього вже зо три десятки. Це, пояснює Вадим, особлива порода свиней, вони гарно переносять наші холодні зими, мають міцний імунітет, невибагливі до харчів.

Вадим Черненко говорить, що стартувати йому допоміг Віктор Лукашко, досвідчений керівник місцевої агрофірми «Шульц» і голова комісії АПК при Черкаській обласній раді, з яким вони тісно співпрацюють і до якого за порадю можна завжди звернутися.

У свою чергу пан Віктор зазначає, що для такої справи треба було знайти людину, яка гідно проявить себе в роботі, зможе освоїти кошти з користю. А Вадим виявився саме таким. Очевидний і результат.

Як наголошує т.в.о. голови Черкаської ОДА Тарас Висоцький, зростання попиту на створення власних ферм у Шевченковому краю дадуть змогу збільшувати обсяг фінансування обласної програми підтримки кооперативів. І, як видно з роботи Вадима Черненка, ця програма успішно втілюється у життя та допомогла вже не одному черкаському кооперативу.

Головне, підсумовує пан Тарас, щоб програмні кошти справді ефективно використовувались — із користю для власників та для задоволення потреб українських споживачів. ■

Та сама особлива порода свиней — мангали. Фото надане прес-службою Черкаської ОДА.

Сергій ТРИМБАЧ,
спеціально для «України молоді»
Одеса — Київ

Завершився ювілейний, десяти-тий, Одеський міжнародний кінофестиваль. Закриття, уже традиційно, відбулося у знаменитому Оперному театрі. Гран-прі, володар якого визначається глядацьким голосуванням, цього разу вибороли дві стрічки — український фільм «Додому» Нарімана Алієва і картина «А потім ми танцювали» грузинського режисера Левана Акіна. Родзинкою закриття стало вручення фестивального «Золотого Дюка», за видатний внесок у кіномистецтво, французькій кіноактрисі Катрін Денюв. Того ж суботнього дня до двох тисяч глядачів зустрілися з легендарною актрисою у фестивальному палаці, він же Театр музкомедії. Такий самий приз вручили і Михайлові Жванецькому, пригадавши, зокрема, як колись, наприкінці 1980-х, він робив кінофестиваль в Одесі — так само «дюківський».

Катрін Денюв: світло, радість, краса

Катрін Денюв по-справжньому вразила — навіть мене, котрий бачив на своєму віку багатьох зіркових кіногероїв. Абсолютна природність поведінки, найменшої «зірковості», доброзичливість і точність у відповідях, як правило, лаконічних.

■ Які основні якості актора?

— Такі ж, як і в будь-якої людини: відкритий життєвий розум і багато терпіння...

■ Які критерії вибору ролі?

— Головне — цікава історія, якщо так — можу погодитися на роль другого плану. Тож перше — це сценарій.

■ Відомо, що ви любите поратись у городі. Кажуть, любите вирощувати помідори...

— Не мені вчити українців вирощувати помідори, бо українські помідори — найкращі у світі. Додому візьму звідси насіння чорних томатів...

■ Назвіть п'ять найуспішніших стрічок за участі Катрін Денюв.

— О ні, не буду цього робити. Бо, знаєте, деякі фільми, які багато значили для мене, не мали успіху. І навпаки.

■ Що надихає вас у житті?

— Моя допитливість, в житті мене так багато що цікавить...

■ Чи є якийсь секрет вашого успіху в кіно?

— Випадок у першу чергу. І — покладатись у першу чергу на своє відчуття життя, на свій смак. Звичайно, що будьте наполегливими у досягненні своєї мети.

■ Ви ніколи не працювали в театрі, не виходили на сцену. Чому?

— Я завжди дуже хвилююсь,

■ TAKE КІНО

Дюк із французьким шармом

Статуетки Одеського кінофестивалю — в Ірми Вітовської та Катрін Денюв

Ірма Вітовська отримала «Золотого Дюка» за роль матері. Фото зі сторінки акторки у «Фейсбуці».

На зустріч з легендарною французькою кіно зібралися близько 2 тисяч глядачів. Фото з сайту oiff.com.ua.

Катрін Денюв зачарувала учасників ОМКФ природністю поведінки.

коли виходжу на сцену. І долати це важко.

■ Мені 24 роки. Що б ви порадили прочитати у цьому віці? Подивитись?

— Прочитати Марселя Пруста. Правда, це може зайняти кілька років. І фільми Жана Ренуара і Макса Офюльса.

■ Як ви живете поза кіно, поза зйомками фільмів?

— У мене дуже просте життя, дуже природне. В кіно ходжу, газети читаю. Гуляю в своєму районі Парижа, де живу вже давно. Можу й на ринок піти...

■ До чого варто прагнути у першу чергу?

— Філософське питання... Думаю, треба передусім бути у згоді з самим собою.

■ Ви похвалили наші помідори. А ще дуже раджу покуштувати в Одесі наші кабачки. Якими трьома словами ви могли б охарактеризувати Одесу?

— Світло. Радість. Краса.

■ Жерар Депардє займається ще й виноробством. А вам не хотілось би?

— Та ні. Мені цікавіше займатися помідорами. Хай Жерар вино продукує...

А потім вийшла Ірма

На сцені Одеського оперного яскраво сяяла не тільки Катрін Денюв, а й наша Ірма Вітовська-Ванца. Її покликали, аби вона отримала приз від журі Національного конкурсу (його очолював французький кінокритик Ніколас Елліот) за кращу акторську роботу у фільмі «Мої думки тихі»

молодого українського режисера Антоніо Лукіча.

Ірма зіграла роль матері... Треба було бачити й чути, як сприймав глядацький зал величезного фестивального палацу гру Вітовської, коли показували цю стрічку. Про те, як приїздить син (він звукорежисер і полюб за звуками, шумами), а мати його у повному роздрі. Їй уже трохи за сорок, щойно скінчився нічим роман з молодим італійцем, старий батько хворіє і т.д. А тут ще й син (Андрій Лігачовський), професія якого — вслухатися в те, як звучить навколишній світ, їй просто не чує...

Ірма Вітовська не грає, вона живе-проживає кожну хвилину екранного часу. Її реакції на життєві колізії щоразу спонтанні і непередбачувані. Таке враження, що кожна її емоція, кожна репліка народжуються ось зараз, у той самий час, коли до неї обернулася камера. Я давно не отримувала такої насолоди від гри актора чи акторки.

Фільм Антоніо Лукіча визнали кращим журі ФІПРЕССІ, отримав він і приз глядацьких симпатій (у національному конкурсі такий приз присуджено вперше).

Найкращим фільмом міжнародної конкурсної програми професійної журі, очолюване бельгійським режисером Петером Бросенсом, визнали грузино-шведську картину «А потім ми

танцювали» — ту саму, яка отримала, разом з українським фільмом «Додому», абсолютну підтримку глядачів. Стрічку Левана Акіна я, на жаль, пропустив. А от драматична історія батька, який везе тіло свого загиблого сина на батьківщину, до Криму, нікого не лишила байдужим. Фільм одного з найперспективніших українських режисерів Нарімана Алієва (він сам є кримським татариним) має запас універсальної мистецької та світоглядної потуги, бо ж він і про нас, українців, яким так важко дається кожен крок до самих себе.

Вітчизняні і світові тренди

Журі Національного конкурсу визнали найкращим українським короткометражним фільмом стрічку «Секрет, Дівчинка та Хлопчик» Оксани Казьміної. Володарем «Золотого Дюка» у номінації повнометражний фільм обрали «Тато — мамин брат», а його постановника, Вадима Ількова, визнали і кращим режисером.

Переможцем конкурсу європейських документальних стрічок стала весела й дотепна картина «Бо ми мужики» норвежця Петера Соммера. Загалом цей конкурс (його куратор — режисер Сергій Буковський) був позначений дуже високим рівнем. Особливий інтерес викликав фільм «Зустрічі з Джимом» туркені Едже Гер — про 85-річно-

го Джима Гейнса, американця, який більшу частину свого життя прожив у Європі (Британія й Франція), створюючи свій світ, до якого долучилися і долучаються сотні й тисячі людей. Сам герой стрічки прибув до Одеси, і бесіда з ним по закінченні фільму явила фейерверк позитивних (навіть суперпозитивних!) емоцій.

Особливе місце на Одеському фестивалі вже чимало років займає секція кіноіндустрії — Film Industry Office. Тут обговорюються найважливіші питання розвитку кіно у всіх його сучасних проявах, тут проводяться конкурси проєктів, які перебувають як на початкових, так і на завершальних стадіях свого розвитку. Однією з центральних подій стала панель «Світові тренди в креативних індустріях», за участі оscarоносного американського режисера, сценариста та продюсера Білла Гутентага.

Серед переможців пітчінгу грузинська драма Papopticon, проєкт Валентина Васяновича «Відблиск», трагікомедія «Перше вересня» Романа Бондарчука та «Ля Палісіада» Філіпа Сотниченка. Не дивно, адже це найцікавіші наші режисери, майбутнє українського кіно. Власне, це одна з традицій Одеського міжнародного — працювати на майбутнє. ■

■ ЧАС «Т»

Мауглі: лялька і людина

У Києві презентували виставу за «Книгою джунглів»

Валентина КАЩЕНКО

Традиція Київського академічного театру ляльок, який називають ще Замком на горі, — закривати сезон прем'єрою. Цього разу, на завершення 92-го, презентували «Мауглі» за відомою «Книгою джунглів» англійського письменника Редьярда Кіплінга.

Як завжди з класикою, перед постановниками постало непросте завдання зробити по-особливому те, про що знають

якщо не всі діти, то точно їхні батьки. І вдолу форму знайшли, поєднавши ляльковий театр, театри тіней і масок із ефективними акробатичними композиціями і комп'ютерною графікою. Щоправда, чи можуть найменші глядачі майже миттєво переключатися з образів у зріст дорослих із великими масками голів Балу, Багіри і Шерхана на майже мініатюрні зображення Мауглі і його вовків-«батьків» у театрі тіней? Відповідь цьому: рекомендований вік глядачів 6+.

«Мауглі» театру Замок на горі. Фото з сайту akademypuppet.kiev.ua.

Основною персонажу постановки — Мауглі випадає з'являтися і традиційною лялькою, й анімаційно-тіньовим персонажем, і справжнім юнаком. Виконавець — Давид Трибрат. Режисер вистави заслужений артист України Леонід Попов, ху-

дожник Микола Данько, анімація Дар'ї Волокушиної, хореографія Тетяни Чичук, пластика Андрія Соболева, композиторка Юлія Грицун.

Найближчий показ — уже у другій половині серпня. ■

Інститут літератури імені Т.Г.Шевченка Національної академії наук України;
Фонд сприяння розвитку мистецтв;
газета «Україна молода»; Центр рейтингових досліджень «Еліт-Профі»

НОМІНАНТ

Екзистенціаліст Гоголь

в аналітичній ілюстрації

Костянтин РОДИК

Зітхання Аліси сформулювало основний закон дитячого книговидання: «Ет, чога варта книжка без малюнків та розмов?» (Льюїс Керрол. Аліса в Країні Див; Аліса в Задзеркаллі. — К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2005). Та як замислитися, це правило діяло ще задовго до Гутенберга: згадаймо ілюстративну розкіш середньовічних літописів. Півтора століття тому топ-ілюстратор XIX століття Гюстав Доре випустив перший повноформатний комікс, а вже XX вік спробував через кіноекранізацію поставити паперову книжку у принизливе становище сценарної сировини.

Конвеєрні видавництва цілком задоволені: по виході екранної версії «сліпий» текст оригіналу розлітається, мов пірїжки. Крафтові видавці грають складнішу й ризикову партію: мало домовитися з кінопродюсером про абияку екранізацію — варто зацікавити топ-режисерів. І тому книжці потрібні картинки; не буквальні ілюстрації, а графічна аналітика — бо тільки вона здатна повернути так само аналітичний розум. Надто важливо це для перевидання класики. До прикладу, Гоголя.

Попри те, що українська шкільна програма закріпила Миколу Васильовича за «дитячим читанням» — цей один із найтрагічніших письменників світу не став від того прозорішим для розуміння. От як, до прикладу, вимагати від школярика такого-сякого переказу, коли сам автор каже: «Коли чоловік мовчить, то, знаєш, що доброго розуму доп'яв?»

І це у цілком «дитячому» оповіданні «Пропала грамота». А у «Мертвих душах» подибуємо нібито незначну ремарку, котра насправді є засадничою: «Все схоже на правду». Світ Гоголя ніколи не був адекватним дійсності. І водночас вельми точно відбиває його абсурдність — тобто, непізнаність його законів, що насправді не містять нічого «людського».

Після Камю і Сартра цей світоглядний ракурс іменують екзистенціалізмом. Але сам феномен, не названий, існував завжди. Геніальним його «живописцем» був Кафка, а корені видно у священних юдейських книгах. Та й малярство дало неперевершених візіонерів — Босха і Бройгеля. Гоголь — з цього ж ряду. Пасічник Рудий Панько з «Вечорів на хуторі біля Диканьки» — ніби Кафка старої козацької України. А згадані фламандські художники були би найадекватнішими ілюстраторами Гоголевих візій.

Домінанта екзистенціалізму — страх; його осягнення і поборення

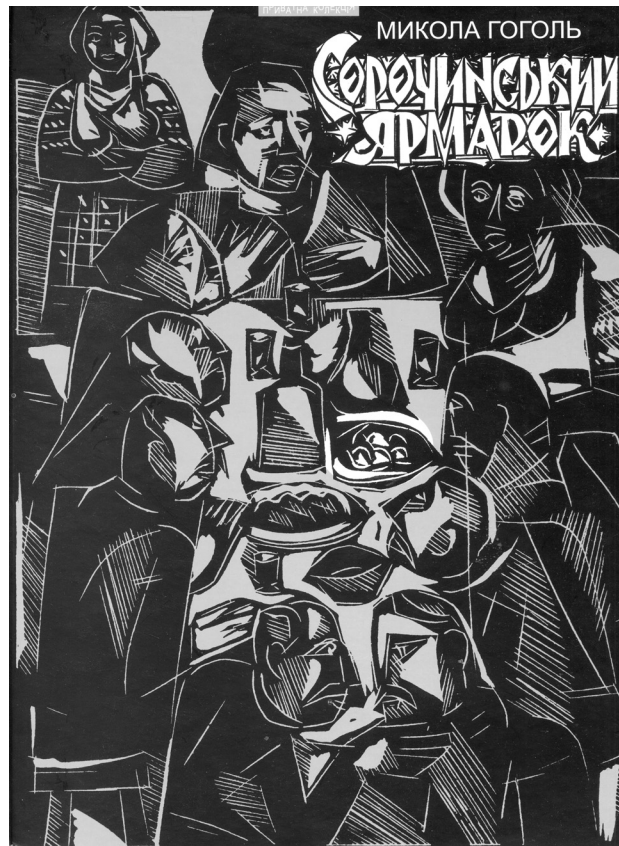
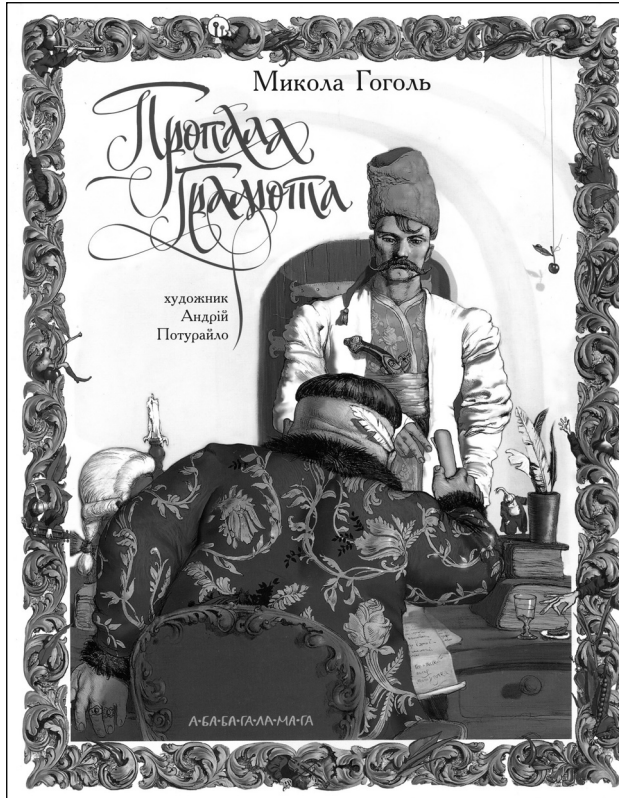
(або примирення, колаборація з ним). Авжеж, коли людина усвідомлює нездатність охопити розумом світ, її охоплює страх. «Життя, узятє в такій перспективі, постає як потік страху», — пише дослідник Олександр Ковальчук, а його книжка з цієї проблеми має назву «Гоголь: буття і страх» (Ніжин: Ніжинський державний педагогічний університет, 2002). Ковальчук говорить про «спаралізовану страхом душу автора»: «Гоголь тонко, майже хворобливо відчуває струмування екзистенційного страху у самій товщі буття».

От спробуйте проаналізувати у шкільному класі такого Гоголя. Здебільшого вчителі обмежуються тлумаченням Гоголевого етнографізму (що для письменника було лише формальною зачіпкою, ключем психологічного проникнення до езотерики). Виходить Гоголь, як поглиблений Квітка-Основ'яненко. З ілюстраціями приблизно так само.

Але є серед графічних інтерпретацій Гоголя справжні сталкери. Сергій Якутович з візією «Вечорів» та «Миргорода» (К.: Либідь, 2008); Владислав Єрко з «Тарасом Бульбою» (К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2018). Тепер-от — Андрій Потурайло з «Пропало грамота». Хоч яка різна стилістика, але все це можна об'єднати поняттям небароко. Найбільш кольоровий з них — А.Потурайло. І завжди присутня в його малюнках червона фарба. Це вже геть за Ковальчуком: «Декорації світу тут нерідко підсвічені червоним кольором — кольором страху».

Лігво страху — ніч. Тож нуар-ілюстрації у Потурайло — визначальні. Але є і полудневі. Та придивимося: на них немає сонячних тіней (хоч гра з тією — одна з фішок цього художника). І ми знову потрапляємо у вихідну точку: «Все схоже на правду».

Торік з'явилося ще одне прикметне ілюстроване видання Гоголя — гравюри Володимира Ло-

боди до «Сорочинського ярмарку» (Л.: Піраміда). Художник з Дніпра виконав серію дереворитів іще 1985 року, але за радянщини перетворитися на книжку вони не мали шансів. Бо надто вже точно відбили власну характеристику Гоголя своїх персонажів: «Осяяні не певним і тремтячим світом каганця, всі вони здавалися зборищем житців з того світу, вкнутаних важким підземним паром серед мороку непробудної ночі». Сьогодні роботу Лободи оцінено так: «В українському мистецтві ці твори можна порівняти з ілюстраціями Василя Седляра до Шевченкового «Кобзаря», а у світовому — з творами Пабло Пікассо до Овідієвих «Метаморфоз» чи Анрі Маті-

са до «Лірики» П'єра Ронсара» (А.Кісь).

Те, що у Якутовича творить арабескова лінія, у Єрка — колаж, у Потурайло — кольоровий танок, у Лободи чинять білі блискавки по чорному мороку естампу. І вже ясно видно у цьому грозовому на світленні, що Гоголь — то не шлях Квітки чи й Котляревського. Він — їхній екзистенційний виворіт.

Микола Гоголь писав не для дітей. Писав для дорослих, і то просунутих. Таких, що здатні прищепити молодшим культуру страху: не лякатися, а розуміти. А отже, поборювати. Пригадуєте кульмінацію «Термінатора», коли Рятівника жахає — але не паралізує — регенерація супротивника. А походить цей блискучий епізод

ЛІДЕРИ ЛІТА: ДИТЯЧЕ СВЯТО

Відбулася тижнева дистанційна експертна сесія Всеукраїнського рейтингу «Книжка року 2019» з визначення «Лідерів літа». Починаємо публікувати шорт-листи кожної підномінації — по сім найподієвіших книжок піврічного видавничого репертуару (за абеткою).

Книжки для малечі та молодших школярів

Гелен ДЕЛЬФОРЖ. Мама. — К.: Nebo Booklab Publishing, 64 с.(п)
Сашико ДЕРМАНСЬКИЙ / Наталія КАЩАК. Арктична пасіка. — Х.: Ранок, 32 с.(о)
Золота карета. Буковинські казки у записках Михайла Івасюка. — Чернівці: Букрек, 208 с.(п)
Віталій КИРИЧЕНКО, Юрій НІКІТІНСЬКИЙ. Страшенно-хуліганська книжка. — К.: Час майстрів, 108 с.(п)
Мар'яна САВКА. Родинна абетка. — Л.: Видавництво Старого Лева, 72 с.(п)
Андрій СОДОМОРА. Скелця розмальовані. — Л.: Априорі, 104 с.(п)
Фонтан казок. Сучасні українські казки. — К.: Фонтан казок, 168 с.(п)

Твори для школярів середніх класів

Валентина АНУФРІЄВА. Буквоїди. — К.: АДЕФ-Україна, 296 с.(п)
Микола ГОГОЛЬ. Пропала грамота. — К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 28 с.(п)
Євген ГУЦАЛО. Сім'я дикої качки. — К.: Знання, 255 с.(п)
Жахлива книжка. — Х.: Ранок, 104 с.(п)
Валентина ЗАХАБУРА. Ой, Лише, або Як потрапити в халепу. — Вінниця: Теза, 190 с.(п)
Ред'ярд КІПЛІНГ. Зухвалі капітани. — Тернопіль: Богдан, 160 с.(п)
Джеан РОЛІНІ. Гаррі Поттер: історія магії. — К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 256 с.(с)

Підліткова та юнацька література

Микита ГАЙДАМАКА. Кібершудлер; Олена РИЖКО. Мишоловка; Юлія ЧЕРНІЄНКО. Помста. — К.: Академія, 128+160+160 с.(п)
Євген ГУЦАЛО. Позичений чоловік. — К.: Знання, 384 с.(п)
Чайна М'ЄВІЛЬ. Вокзал на вулиці Відчаю. — Тернопіль: Богдан, 560 с.(п)
Урсула ПОЗНАНСЬКА. Ереб. — Л.: Астролябія, 512 с.(п)
Григорій СКОВОРОДА. Байки харківські. — Л.: Terra Incognita, 108 с.(п)
Антон ЧЕХОВ. Палата №6. — К.: BookChef, 96 с.(п)
Роберт ШЕКЛІ. Запах думки. — К.: BookChef, 80 с.(п)

Пізнавальна та розвиваюча книга

Марі-Франсін ГЕБЕРТ. Загадка животика пані Лубіду. — К.: Nebo Booklab Publishing, 32 с.(п)
Забавлянки. — К.: Час майстрів, 64 с.(п)
Ольга ОПАНАСЕНКО. Любомир Гузар; Ігор ПАНАСОВ. Валерій Лобановський; Ігор ПАНАСОВ, Марія РУБАН. Кузьма Скриabin. Сер. «Видатні українці». — К.: ІРІО, 144+128+144 с.(о)
Політика для початківців. — К.: Книголав, 128 с.(п)
Галина ТКАЧУК. Книжка про сміття. — Л.: Видавництво Старого Лева, 132 с.(п)
Наталія ТРУШКІНА. Пластилінові дива. — К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 26 с.(п)
Леонід УШКАЛОВ. Скворода від А до Я. — Л.: Видавництво Старого Лева, 72 с.(п)

із «Сорочинського ярмарку»: «Вхопив він сокиру і в шмаття її порубав. Зирк — аж лізе один клапоть до другого, і знову ціла свитка!».

А з іншого боку, ще один «екзистенціаліст» — Льюїс Керрол — писав саме для дітей. Для дітей, не зіпсованих культурою дорослих і здатних навчити старших спокійно й навіть із захватом сприймати світ абсурду. «— У нас, — пояснила Аліса, ледь переводячи дух, — коли отак довог мчши, мов ошпарений, то, зазвичай, опиняєшся в іншому місці. — Яка повільна країна! — зауважила Королева. —

А в нас, як бачиш, біжиш, мов ошпарений, аби тільки втриматися на місці. А хочеш дістатися кудиінде — біжиш принаймні вдвічі шпаркіше!» — це, вважаю, Керрол про Гоголя. А ось ніби другий про першого: «Запустив одне око назад і оглянув їх ско-са».

І для обидвох — кому б не адресували, дітям чи дорослим, — імперативний месидж: «— Та в мене й думки не було... — У цьому й уся біда!» ■

Редактор сторінки
Костянтин Родик
rodyk@meta.ua

Олексій ПАВЛИШ

■ ПРЕМ'ЄР-ЛІГА

Підготовка до нового сезону виходить на фінішну пряму — 28 липня донецький «Шахтар» та київське «Динамо» розіграють Суперкубок.

Після закордонних зборів вітчизняні «гранди» готуються до очного протистояння в Україні. Кияни минулої неділі провели одразу два спаринги. Спочатку підопічні Хацкевича резервним складом не змогли обіграти представника Першої ліги «Оболонь-Бровар» — 1:1 (за «біло-синіх» відзначився Георгій Цитаїшвілі).

А ввечері футболісти, які, найімовірніше, розпочинатимуть сезон в основі київського клубу, несподівано програли новачку УПЛ — ковалівському «Колосу» (1:3, єдиний гол відчепіонів — в активі Артема Беседіна).

«Були індивідуальні помилки. Але на сьогоднішньому етапі нам треба добирати те, що не зробили в Австрії. З понеділка ми цілеспрямовано будемо готуватися до гри з «Шахтарем». Неприємно, але трагедій не робимо», — прокоментував невдалі результати команди у товариських матчах Олександр Хацкевич.

Зазначимо, що у цих поєдинках не брали участі Віктор Циганков і Мікель Дуеллун. Українець працює індивідуально через результати тестів перед зборами, а данський легіонер відновлюється після ушкодження стопи. Також недільні спаринги пропустив через травму іспанський форвард Фран Соль, який точно не грає тиме у матчі за Суперкубок.

Втрата основного нападника змушує киян шукати підсилення в атаку на трансферному ринку. «Ми в пошуку по позиції форварда, поки не закрилось трансферне вікно», — сказав головний тренер «біло-синіх».

Що ж до можливих втрат,

«Шукаємо футболістів. Бажано недорого»

«Динамо» шукає підсилення в атаку, а «Олександрія» і «Зоря» оновлюють склади

то покинути команду можуть Назарій Русин та Сідіклей. 20-річного форварда готові орендувати «Карпати» і «Зоря», а бразильський хавбек, схоже, близький до повернення у рідний чемпіонат.

Два матчі минулого уїкенду провів і «Шахтар». Підопічні Каштру легко розгромили «Олімпік» (3:0, «дубль» в активі Алана Патріка, ще одного разу відзначився Мораес) та «на класі» обіграли «Колос» (2:0, забивали Фернандо і Сікан).

Бронзовий призер минулого чемпіонату — «Олександрія» — підсилюється перед дебютом у груповій стадії Ліги Європи. Команда Шарана уже підписала форварда Безбородька та півзахисників Третьякова, Мірошниченка і Лучкевича, може приєднатись до них і динамівець Ахмед Алібеков.

Першою ж відкриває сезон луганська «Зоря», яка вже цього четверга зіграє перший матч другого кваліфікаційного раунду проти чорногорської «Будучності». Підопічні Скрипника також шукають нових гравців — минулого тижня склад «біло-чорних» підсилив екстремець левкерузенського «Байера» Владлен Юрченко.

Перед цим «Зоря» оформила угоди з чотирма футболістами: дворічні контракти підписали

Без свого лідера Віктора Циганкова «Динамо» непереконливо проводить останні матчі передсезонних зборів.
Фото Олександра ПРИХОДЬКА.

Дмитро Іванісеня, Нікола Василь, Лазіо та Джоель Абу Ханна.

Ще один представник Ук-

раїни в ЛЄ — «Маріуполь» — окрім оренди молодих вихованців «Шахтаря», працює над збереженням у команді

лідерів. Контракти з азовцями продовжили голкіпер Євген Гальчук та півзахисник Ігор Тищенко. ■

Григорій ХАТА

■ ОРГПИТАННЯ

Чинівницькі ігри

Своїм повторним голосуванням клуби-учасники прем'єр-ліги вирішили розширити з 2020 року елітний дивізіон до 14 колективів

У «Шахтарі» національний чемпіонат за участі 14 команд хочуть проводити на заключному етапі за схемою «4-4-6».

Фото з сайту ФК «Шахтар».

Дивовижні часом події трапляються в українському футболі. Одного дня там одногосно приймають рішення про неможливість із сезону-2020/2021 розширити прем'єр-лігу, наступного ж — виносять діаметрально протилежний вердикт.

Як ідеться на офіційному сайті Української асоціації футболу, після завершення останніх зборів клубів-учасників УПЛ до УАФ почали надходити прохання переглянути рішення щодо формату чемпіонату УПЛ на сезони 2020/2021 і 2021/2022 років.

І після повторного розгляду питання рішенням загальних зборів української Прем'єр-ліги було визначено, що в сезоні 2020/2021 у чемпіонаті УПЛ виступатимуть 14 команд. Подейкують, що друге голосування відбувалося вже в дистанційному режимі.

Вочевидь, у нашому футболі сталася, як нині часто говорять вітчизняні правознавці, правова колізія, коли рішення прем'єр-ліги пішло врозріз із постановою органу, котрий займає у футбольному господарстві чільне місце. А можливо, клуби еліти таким чином прагнули заявити про свою суб'єктність, адже в останні роки вона дещо втратила свою самостійність, опинившись під додатковим патронатом УАФ. Так, власне, на своєму засіданні 10 липня виконком УАФ вирішив, що в наступні кілька

сезонів має відбутися поетапне збільшення кількості учасників УПЛ: у сезоні 2020/2021 — до 14, у сезоні 2021/2022 — до 16.

При цьому в АУФ тоді наголосили, що прем'єр-лізі, Професіональний футбольний лізі та

Асоціації аматорського футболу України необхідно врахувати дане рішення при підготовці регламенту змагань на наступні сезони.

Водночас клуби-учасники УПЛ, зібравшись разом 18 липня, вирішили по-іншому (йш-

лося про те, що лігу необхідно розширяти з ЧУ-2021/2022 одразу до 16 команд), порушивши таким чином ієрархічну вертикаль, згідно з якою, саме АУФ належить останнє й вирішальне слово у вітчизняному футбольному господарстві.

«Коли ми грали чемпіонат у 14 команд, то був найгірший за всі часи турнір. Однак якщо формат ЧУ передбачатиме формування груп за схемою «4-4-6», ми підтримаємо таку ідею», — наголошував перед першим голосуванням учасників УПЛ генеральний директор «Шахтаря» Сергій Палкін.

Не виключено, що перед повторним голосуванням пропозицію «гірників» усе ж узяли за основу ЧУ-2020/2021, хоча, без сумніву, формат чемпіонату з 14 клубами обговорюватиметься ще не раз. Вочевидь, першочерговим для АУФ було безпосереднє рішення про розширення ліги, аби за тиждень до старту нового сезону в колективів елітної та першої ліг перед очима були чіткі умови майбутнього змагального регламенту.

Тож, як ідеться у прес-релізі вітчизняної футбольної асоціації, при переході від формату з 12 командами до формату з 14 (а в подальшому — з 16) діятиме наступний підхід до обміну команд між лігами в перехідний сезон: із ПФЛ до УПЛ напруга піднімаються команди, що посядуть перше місце в турнірній таблиці ПФЛ та пройдуть атестацію для клубів УПЛ; а між командою, що посідає останнє місце в турнірній таблиці УПЛ, та командою, що посідає третє місце в таблиці ПФЛ, проводяться два матчі «плей-оф» за право виступати в УПЛ. ■

Ольга Харлан
українська фехтувальниця**«Я люблю Будапешт, оскільки в 2013 році я тут також перемогла. Мені подобається це місто, воно щасливе. Дякую, Будапешт, за цю магію».****Станіслав ГОЦУЛЯК**
Будапешт — Київ

У перший же день основної програми змагань чемпіонату світу в Будапешті дебютну для України нагороду здобула шпажистка Олена Кривицька. На шляху до бронзової нагороди вона перемогла канадійку Малінку Хопре Монтанаро (15:10), росіянку Татьяну Андрюшину (15:13), Мі Йонг Канг з Південної Кореї (15:14) та мінімально програла китайці Лінь Шен (14:15). Ця нагорода стала другою в кар'єрі Олени на світових першостях — до того вона здобувала «бронзу» на чемпіонаті у Лейпцігу два роки тому.

Тренер збірної шпажисток Андрій Орліковський зауважив: «Олена — наша досвідчена фехтувальниця, постійна учасниця чемпіонатів світу і Європи, учасниця Олімпіади. На нещодавньому чемпіонаті Європи вона програла всього один укол за вихід у четверку. Тепер так само Олені не вистачило одного уколу, аби вийти у фінал. Але вона на п'єдесталі, і це головне».

Наступного дня почин Кривицької підтримав шпажист Ігор Рейзлін. Здобувши перемоги над поляком Матеушем Ничем (15:10), чехом Мартіном Чапеком (15:12), співвітчизником Богданом Нікішиним (15:14) та Русланом Чурбановим із Казахстану (15:12), він поступився лише росіянину Сергію Беді (10:15) і завоював «бронзу», яка стала для нього першою на світових першостях.

А триумфальним для України став третій день основної програми, 20 липня, коли в особистій першості змагались шпажистки, поміж яких наші Ольга Харлан, Аліна Комащук, Юлія Бакастова та Олена Вороніна. Двоє останніх вибули одразу, тоді як перші двоє впевнено долали етап за етапом.

Стартувавши на стадії 1/32 фіналу з перемоги над Фунг Ті Кан Лін з В'єтнаму, в наступних стадіях Ольга Харлан впевнено перемогла грузинку

■ ФЕХТУВАННЯ

Золотий характер

Зіркова українська шпажистка здобула в Будапешті своє четверте індивідуальне «золото» чемпіонату світу

Ліку Джиджиєшвілі (15:9) та південну кореянку Чо Су Йон (15:12). А у чвертьфіналі турнірна сітка звела наших співвітчизниць. Дружні стосунки ніяк не вплинули на безкомпромісність боротьби українок, вперед виходили то Комащук, то Харлан, яка в підсумку і стала переможницею завдяки одному уколу — 15:14. Порівняно з цим двобоєм півфінал проти румунки Б'янки Паску став для Ольги, принаймні, дивлячись очима стороннього спостерігача, легкою прогулянкою — 15:5.

А у фіналі на українську шпажистку чекала перший номер світового рейтингу — росіянка Соф'я Великая. Перший укол був за нашою спортсменкою, і в подальшому вона постійно виходила вперед, але росіянка щоразу відігравалась. На перерву суперниці пішли за рахунку 7:5. Перевага в два уколи на користь українки зберігалась і після відпочинку, аж поки на табло не висвітились цифри 13:11. Після цього Харлан пропустила три уколи поспіль і вже лише один укол відділяв її від поразки — 13:14. Утім, у вирішальний момент Ольга продемонструвала справді чемпіонський характер, коли спочатку зрівняла рахунок, а наступним туше виграла поєдинок у своїй затятій суперниці — 15:14.

Ольга Харлан радіє здобуттю четвертого титулу чемпіонки світу з фехтування на шпажках. Фото зі сторінки Ольги Харлан у «Фейсбуці».

Перше, що зробила переможниця, — побігла до трибун за національним прапором, який їй передала сестра. Ольга цілувала українську святиню, а першими словами її були: «Емоції — супер! Красивий бій, в якому я програвала, але збиралась і перемогла!».

Цей титул став четвертим для Ольги на світових першостях, до того вона перемогала у 2013, 2014 та 2017 роках. Це кращий результат в історії для шп

ажісток: невдаха фінальної зустрічі Великая в компанії зі ще трьома спортсменками перемагали всього по два рази. Загалом же Харлан тепер — шестиразова чемпіонка світу. Адже, крім чотирьох особистих перемог, на її рахунок ще дві — в командних змаганнях. Покращити цей показник Ольга може вже 23 липня, в останній день світового чемпіонату, коли відбудуться командні змагання шпажісток. ■

Григорій ХАТА

Для чоловічого тенісу вік «за 30» — рубіж далеко не критичний. Легенди світового тенісу — 37-річний Федерер, 33-річний Надаль та 32-й Джокович — нині переживають свою другу молодість. Щоправда, перед своїм повторним сходженням до титульних вершин усі вони переживали серйозний ігровий спад.

Результати ветерана українського тенісу Сергія Стаховського останнім часом особливо не радували. Про відсутність бодай якихось досягнень у нашого досвідченого співвітчизника свідчило і його скромне 144-те місце в одиночному рейтингу АТР.

Часом могло здатися, що 33-річний Стаховський потроху готує себе та своїх уболівальників до виходу на спортивну пенсію.

Утім минулого тижня в американському Нью-Йорку Сергій продемонстрував, що його ще зарано списувати з рахунків. Про своє вміння добре грати в теніс він згадав у парному розряді. Попри те, що з іспанцем Марселем Гранольєром Стах раніше ніколи не виступав, їхній дует спромігся стати переможцем символічного за назвою трав'яного турніру АТР-250 Hall of Fame.

Цілком заслужено Сергій Стаховський вважається одним із кращих тенісистів України. А успіх у «Залі слави» змусив пригадати всі минулі успіхи лідера вітчизняного тенісу, на рахунок котрого разом з перемогою в Нью-Йорку тепер є вісім тріумфів на турнірах АТР. Чотири престижні трофеї він здобув в одиночному розряді. Таку ж кількість нагород Стаховський здобув і в парних баталіях.

Що цікаво, за всю свою кар'єру Сергій не програв жодного фіналу, до якого йому вдалося дістатися. Тож ук

■ ТЕНІС

Ветеранська енергія

Після восьмирічної перерви Сергій Стаховський знову переміг на парному турнірі АТР

У парі з іспанцем Марселем Гранольєром Сергій Стаховський виграв трав'яний турнір АТР-250 в Нью-Йорку.

Фото з сайту tennisua.org.

раїнець неабияк тішився тому, що в Нью-Йорку зумів продовжити до восьми серію з переможних фіналів. «Дякую партнеріві за неймовірну енергію

в парі. Дуже щасливий, що виграв четвертий парний титул, і задоволений, що зберіг свою успішну статистику у фінальних протистояннях», — напи

сав у своєму «Інстаграмі» Сергій Стаховський.

Нагадаємо, що пробитися до основної сітки цьогоорічного Уімблдону ветеран українського тенісу не зміг, натомість надолужив своє на американській траві, хоча, за словами Сергія, її якість могла бути й кращою.

Водночас, здолавши на шляху до фіналу в Нью-Йорку другий та третій «сіяних», у головному поєдинку змагань Стаховський та Гранольєрс у напруженій боротьбі переграли тандем Аревало/Рейєс-Варела (Сальвадор/Мексика) — 6:7 (10:12), 6:4, 13:11.

«Марсель хотів зіграти зі мною тут, натомість я думав про кваліфікацію на іншому турнірі. Зрештою, я не потрапив на турнір в Атланті, натомість переміг в Нью-Йорку. І це прекрасно», — відзначив Стах.

У оновленому парному рейтингу АТР Сергій піднявся на 54 сходинки, посівши 147-му позицію. Водночас в одиночному розряді його прогрес обмежився лише одним щаблем. І хоча у світовому табелі про ранги Стаховський посідає 144-місце, в українському тенісі він залишається номером один. При цьому експерта ракетки України Олександр Долгополов уже тривалий час перебуває на лікарняному. Нещодавно він переніс іще одну операцію на зап'ястку, через що його повернення на корт знову опинилося під питанням. ■

СІНЕМА

Іванна Сахно — українська зірка в Голлівуді

Актриса відвідала Одеський кінофестиваль

Дара ГАВАРРА

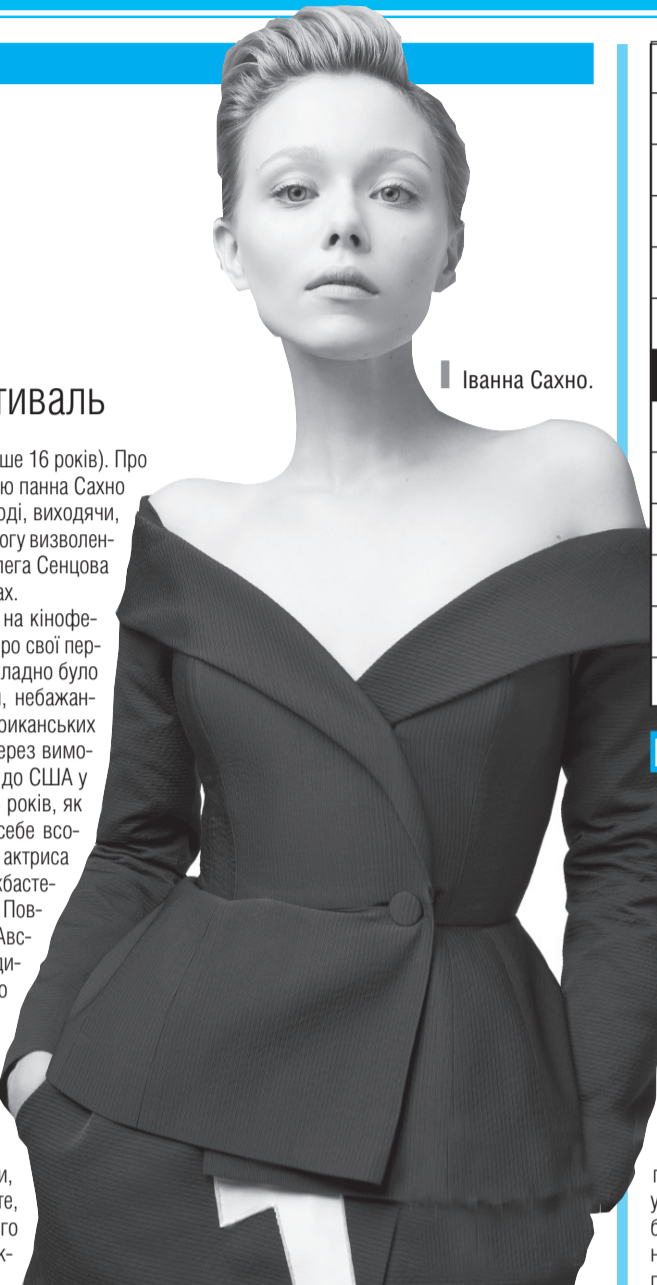
Список українських кінозірок у Голлівуді зростає. Тепер до компанії Міли Куніс та Ольги Куриленко долучилася наша землячка, 21-річна Іванна Сахно, яка нещодавно приїхала на Батьківщину, на Міжнародний Одеський кінофестиваль. Минулоріч Іванна знялася у великобюджетних блокбастерах — стрічці «Тихоокеанський рубіж-2» у ролі польської жінки-офіцера Вік, а також у комедії «Шлигун, який мене кинув», де зіграла роль російської найманої убивці.

Панна Сахно народилася у Києві в кінематографічній сім'ї (мама — режисер, а батько — оператор), тож вибір майбутньої професії не був надто складним, тим паче що ще в підлітковому віці, коли дівчина випадково опинилася на знімальному майданчику популярного на той час в Україні серіалу «Леся+Рома», їй запропонували зіграти роль племінниці героїв. Також Іванна зіграла в українському фільмі «Іван Сила».

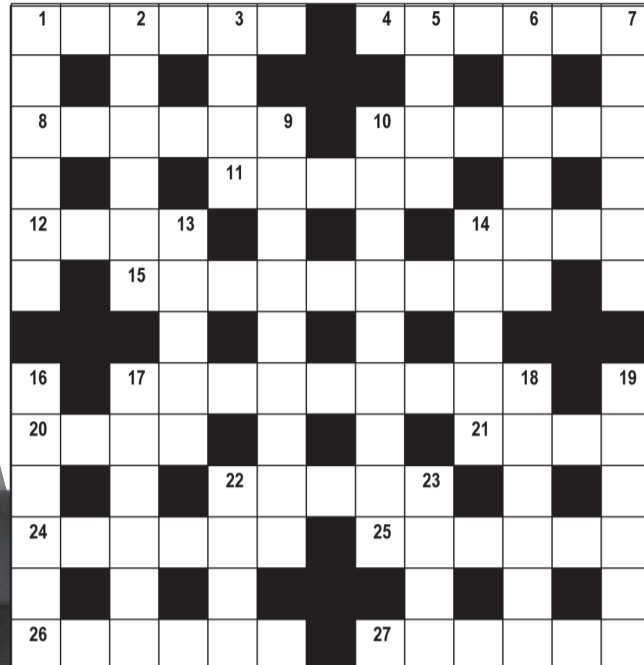
За рекомендацією свого першого менеджера дівчина пішла навчатися до звичайної американської школи (паралельно навчаючись у київському ліцеї), аби «пірнути» в місцеву атмосферу, вивчити не лише мову, а й звички своїх однолітків. Через рік Іванна приїхала провідати рідних в Україну і саме потрапила в складний для країни час — Революцію гідності і... залишилася на Майдані

(дівчині було на той час лише 16 років). Про свою громадянську позицію панна Сахно голосно заявляла і на Заході, виходячи, скажімо, з плакатом на вимогу визволення свого колеги по цеху Олега Сенцова на червону доріжку в Каннах.

Перебуваючи в Одесі на кінофестивалі, Іванна розповіла про свої перші кроки в Голлівуді, як складно було ходити на перші кастинги, небажання все життя грати в американських фільмах лише іноземок через вимогу (адже дівчина прибула до США у підлітковому віці, а не в 5 років, як Міла Куніс, коли мову в себе всотуєш, як губка воду). Також актриса розповіла про зйомки блокбастера «Тихоокеанський рубіж: Повстання», які відбувалися в Австралії. Задля фільму доводилося займатися спортом по 4 години щодня, адже потрібно було набутися бездоганної фізичної форми. Також Іванна розповіла, що менеджер радить не розмовляти якийсь час українською, навіть з рідними, аби виправити акцент. Проте, каже панна Сахно, від цього вона не перестане бути українкою. ■

Іванна Сахно.

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №80

По горизонталі:

1. Один із засновників українського Пласту. 4. Обласний центр України. 8. Хвороботворна бактерія. 10. Сибірська річка, «донька» Байкалу. 11. Тітка, сестра матері або дружина материного брата у Карпатах. 12. Настоятель католицького монастиря. 14. Теплий одяг із натурального чи штучного хутра. 15. Лікар для тварин. 17. Порода службових собак-рятувальників, привчених шукати і витягувати людей, що потрапили під лавини. 20. Зрошувальний канал у Середній Азії. 21. Давньогрецька богиня перемоги. 22. Зневажлива назва популярної музики чи масового мистецтва. 24. Офіціант на кораблі чи літаку. 25. Дзвіночок, який вішають овечкам на шию. 26. Декоративна звивиста лінія, особливо популярна у Стародавній Греції. 27. Країна, яка має на прапорі кленовий листок.

По вертикалі:

1. Ароматична смола для обкурювання, ладан. 2. Територія або частина однієї держави, оточена з усіх боків територією іншої держави. 3. Історична місцевість Києва. 5. Грузинське жіноче ім'я. 6. Дуже далекий предок. 7. Ім'я українського ху-

джника-шістдесятника і дисидента. 9. Хліб із маслом, яке завжди падає вниз. 10. Антагоніст Бога, який має прийти перед кінцем світу. 13. Річка на Кавказі. 14. Знахар і чаклун у деяких народів Півночі чи індіанських племен. 16. Ім'я, яке взяв собі за літературне псевдо Олексій Пешков. 17. Річка на Кропивниччині, ліва притока Південного Бугу. 18. Американська співачка, яка народила двійню і побила всі рекорди в Інстаграмі. 19. Єврейське теософське вчення з вираженими елементами містики і магії. 22. В Росії — ставок, в Україні — стрімка течія. 23. Струнний-щипковий музичний інструмент. ■

Кросворд №78 від 17 липня

Варка ВОНСОВИЧ

Нікого вже не дивують перукарні для тварин, де вашому улюбленцю зроблять стрижку, манікюр-педикюр і навіть масаж мордочки. Вже не дивина й магазини одягу для тварин, спеціалізовані продовольчі та меблеві крамниці, ветеринарні лікувальні заклади. Багато хто з домашніх улюбленців уже не задовольняється просто мати своє м'яке кубельце вдома, а полюб-

БРАТИ НАШІ МЕНШІ

Собача купіль?

Ні, джакузі!

ляє спати з господарями в одній постелі. Та яким же було здивування жителями Лос-Анджелеса, Каліфорнія, коли, вийшовши на терасу свого котеджу, вона побачила, що її дог ніжиться... в джакузі, що розташоване поряд із басейном.

Чималенька собацюра в прямому розумінні розляглася у штучній водоймі й насолоджувалася масажем під струменем води. Коли господиня, здивована таким нахабством, окликнула дога, той лиш ворухнув вухом. Та коли вона голосніше виказала своє здивування-обурення, пес некавалом виліз із ванни, явно виказуючи своє невдоволення. Як тут не згадати знамениту фразу Сент-Екзюпері: «Ми відповідальні за тих, кого приручили...», тож «отримайте й розпишіться»... ■

ляє спати з господарями в одній постелі. Та яким же було здивування жителями Лос-Анджелеса, Каліфорнія, коли, вийшовши на терасу свого котеджу, вона побачила, що її дог ніжиться... в джакузі, що розташоване поряд із басейном. Чималенька собацюра в прямому розумінні розляглася у штучній водоймі й насолоджувалася масажем під струменем води. Коли господиня, здивована таким нахабством, окликнула дога, той лиш ворухнув вухом. Та коли вона голосніше виказала своє здивування-обурення, пес некавалом виліз із ванни, явно виказуючи своє невдоволення. Як тут не згадати знамениту фразу Сент-Екзюпері: «Ми відповідальні за тих, кого приручили...», тож «отримайте й розпишіться»... ■

ПОГОДА

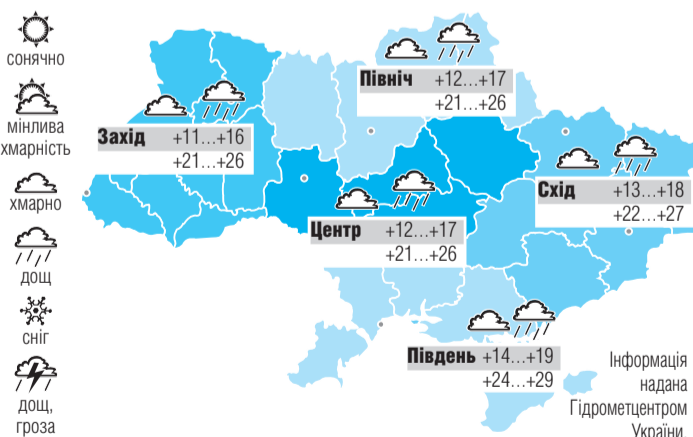
24 липня за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно з проясненнями, короткочасні дощі. Вітер північно-західний, 5-10 м/с. Температура вночі +13...+15, удень +22...+24.

Миргород: короткочасні дощі. Уночі +14...+16, удень +23...+25.
Вінниця: короткочасні дощі. Уночі +13...+15, удень +22...+24.
Одеса: короткочасні дощі. Уночі +16...+18, удень +26...+28.

22 липня температура води в **Чорному та Азовському морях** становила 22-26 градусів, у **Дніпрі** біля Києва — 21.

Курорти Карпат: мінлива хмарність, короткочасний невеликий дощ. **Трускавець:** уночі +12...+14, удень +22...+24. **Моршин:** уночі +13...+15, удень +23...+25.

ПРИКОЛИ

— Діти, сьогодні в нас контрольна.
— А можна користуватися калькулятором?
— Так.
— А таблицями Брэддіса?
— Можна. Запишіть тему контрольної: «Відміна кріпосного права».

— Як думаєш, у твого шефа був гарний настрій, коли ти попросив збільшити зарплату?
— Думаю, що так. Він ледь не помер від сміху.

— Свідку, ви добре знаєте підсудного?
— Так. Ми разом працювали в

банку.
— Коли це було?
— Місяців зо два тому. Приблизно о четвертій ранку.

— Цілю, що живи не питаєте, як я живу?
— Розо, як ви живете?
— Ой, Цілю, й не питайте!

Господині на замітку: ваша пральна машина прослужить набагато довше, якщо у вас немає грошей на нову.

Найнижча швидкість у світі — це швидкість звуку. Те, що тобі говорила мати в 16 років, доходить тільки до 40.

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефони редакції: 044-361-62-61;
з мобільного: 094-926-32-61
Електронна пошта редакції: ukmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 454-84-41
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи:
економіки — wagner@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець — ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію: КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове. Рукописи не рецензуються і не повертаються. Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець. Комерційні публікації виходять під рубриками: «Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенькі були», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння», «Вітасмо», «Любов і шана». Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «Преса України» — у Києві Зам. 30090080 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 410 Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», Газета виходить у вівторок, середу, п'ятницю—суботу (спільний номер) Тираж 86734